

Alue-Integraattori

3-4/2001 17.8.

- tietoa kansainvälisestä aluekehityksestä
- information om internationell regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS Maakuntien liittojen muuttuva rooli 1	* Komiteat ja kokoukset Namurin ministerikokous 10	■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka Aluekehityslain tekninen muutos ..... 13 Alueiden kilpailukyky, elinvoimaisuus, tehokkuus ..... 14 Aluekeskusohjelmaan esitetään 25 aluetta ... 15 Seutukunnille laskettu kilpailukykyindeksi ... 16 Kaupunkiverkkotutkimus 2001 ..... 18 Tutkimus emäntien asemasta ja identiteetistä ..... 19 VN:n periaatepäätöksen ja ihmisten maaseutu -kokonaisuohjelman toteutuksesta ..... 20 Symposiumi Joensuussa 21
■ EUROOPAN UNIONI Brysselin kuulumisia 2	* Muuta Kaupunkipolitiikkaa EU:n puitteissa 11	■ SVENSK RESUMÉ 22
* Tavoiteohjelmat Tavoite 1 -ohjelmatilanne ..... 3 Tavoite 2 -ohjelmatilanne ..... 4 Pohjois-Suomen strategia 2010 ..... 5 Potkua yhteishankkeisiin 6	■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka NÄRP kokoontui Liettuassa 12	
* Yhteisöaloitteet ja pilotit Interreg III -ohjelmat 7	■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ Kaupunkiasioita OECD:n puitteissa 12	

PÄÄKIRJOITUS

Maakuntien liittojen muuttuva rooli

Globalisaatiokehitys on nostanut alue- ja paikallistason kansantalouden kehityksessä aikaisempaa tärkeämpään rooliin. Tämä herättää kysymyksen maakuntien liittojen asemasta tässä kehityksessä.

Hallitus uudisti aluepolitiikan linjauksia tavoiteohjelmapäätöksessään viime vuoden marraskuussa. Alueille ja seuduille annetaan aikaisempaa enemmän vastuuta, valtaa ja mahdollisuuksia omaehtoiseen kehittämistyöhön. Valtio osallistuu kumppanina kehittämistavoitteiden muotoiluun ja rahoittamalla niiden toteuttamista. Aluepolitiikkaa eriytetään eri kokoisten ja tyyppisten seutujen tarpeisiin ja valtio tukee voimakkaasti seutuyhteistyötä ja seutuistumiskehitystä. Näin saadaan aikaan täsmäaseita, jotka ovat tehokkaampia kuin yleiset kaikille suunnattavat toimet, joita toki edelleen tarvitaan. Seutujen merkityksen kasvu muuttaa väistämättä maakuntien liittojen ja muiden aluekehittäjien roolia kehittämistyössä.

Hallitus nimeää aluekeskukset elossyyskuun vaihteessa. Jatkossa kasvava osa aluepolitiikan resursseista suunnataan koko maan kattavan aluekeskusverkoston ja kaupunkiseutujen ja maaseudun vuorovaikutuksen vahvistamiseen. Tällä pyritään tasapainottamaan alueellista kehitystä. Valtion ja aluekeskusten yhteistyötä vahvistetaan luomalla neuvottelumenetely, jonka sisältö ja osapuolet ovat vielä avoimia. Maakuntien liittojen rooli neuvotteluissa on kuitenkin turvattava.

EU-ohjelmatyö on muuttanut aluekehittämistä aiempaa systemaattisemmaksi ja strategisemmaksi ja se on myös vaikuttanut alueiden ja paikallisten viranomaisten hallintorakenteisiin ja päätöksentekotapoihin. Ohjelmatyö on lisännyt paikallista verkottumista ja kumppanuutta ja kiinnostusta strategiseen suunnitteluun. Maakunnan yhteistyöryhmän vahva asema taas on heikentänyt maakunnan liiton roolia aluekehitysviranomaisena siitä mitä aluekehityslaki antaa sille kansallisessa aluepolitiikassa.

Keskushallinnon uudistaminenkin vaikuttaa maakuntien liittojen asemaan. Keskushallintoa kevennetään ja tehtäviä ja päätösvaltaa siirretään alue- ja paikallishallintoon. Ministeriöt keskittyvät entistä selvemmin oman sektorinsa strategian luontiin. Valtion alueorganisaatiot tulevat olemaan operatiivisessa toiminnassa nykyistä vahvempia ja itsenäisempiä suhteessa ministeriöihin, mutta myös muihin toimijoihin. Toisaalta tämä myös vahvistaa valtion aluehallintoviranomaisten mahdollisuuksia tiivistää yhteistyötä maakuntien liittojen kanssa ja eriyttää sektoripolitiikkaa alueiden ominaisuuksien mukaan.

Aluekehityslakia uudistetaan paraikaa. Maakuntaliiton asemaa aluekehitysviranomaisena ei muuteta. Sen sijaan valtion aluekehittämistoimet ja määrärahat on tarkoitettu määrittellä valtion talousarviovalmistelun yhteydessä nykyistä monipuolisemmin. Lisäksi kukin ministeriö valmistelisi itselleen ajoittain uudistetta-

van aluekehittämisstrategian. Strategiasa otettaisiin huomioon hallinnon omat kehittämistavoitteet, valtioneuvoston päättämät aluekehittämisen tavoitteet, maakuntaohjelmat ja alueelliset erillisohjelmat.

Aluepolitiikan eriyttäminen erilaisten seutujen tarpeisiin edellyttää tietoa eri seutujen ominaisuuksista ja erillisten seutustrategioiden laadintaa. Maakuntaohjelmassa tulisi näkyä maakunnan sisäinen tarve eriyttää aluekehittämistoimia. Seudullisten kehittämisstrategioiden valmistelun tulisi tapahtua maakunnan liiton johdolla osana maakuntaohjelman laadintaa organisoimalla ohjelmatyö seuduttaiseksi.

Makuntaliittojen rooli on muuttumassa myös allianssiyhteistyön kautta. Jatkossa näiden alueiden merkitys sekä suunnittelualueina että edunvalvontaorganisaatioina suhteessa valtioon ja EU-komissioon vahvistuu. Maakunnat ovat monissa asioissa yksinään liian pieniä hoitamaan etujaan tehokkaasti.

Muutospainee eri toimijoiden väliseen työnjakoon aluekehittämisessä ovat voimakkaat. Viime kädessä maakunnan liittojen roolin määrittely on kuitenkin niiden omassa käsissä. Valtion puolelta maakuntien liitoilla tullaan jatkossakin säilyttämään aluekehitysviranomaisroolia. Verkostotaloudessa johtava rooli on kuitenkin ansaittava myös toiminnan kautta.

Veijo Kavonius

Sisäasiainministeriö
Inrikesministeriet

Aluekehitysosasto
Avdelningen för regional Utvecklingen

Brysselin kuulumisia

Belgia avasi näyttävästi puheenjohtajakautensa järjestämällä aluepolitiikkaministerien kokouksen 13.7. Namurissa. Ministerit arvioivat rakennerahastojen nykyistä ohjelmakautta ja tulevaa aluepolitiikkaa vuoden 2006 jälkeen. Kokouksessa arvioitiin nykyistä ohjelmapirosessia varsin kriittisesti. Prosessi on edelleen liian raskas ja byrokraattinen. Maksatuk-sissa on viivästyksiä. Ohjelmien täydennysosat vaativat liikaa yksityiskohtaista tietoa. Prosessin yksinkertaistamista ja hallinnon keventämistä ei saisi unohtaa tulevassa rahastouudistuksessa, korostettiin puheenvuoroissa. Komissaari **Barnier** toteasi, että komission käsittelyssä on vielä 19 ohjelma-asiakirjaa. Suomi avasi nykyisen kauden muita maita nopeammin. Suomen ensimmäiset ohjelma-asiakirjat hyväksyttiin jo viime vuoden maaliskuussa ja ohjelmien toteutus on lähtenyt käyntiin varsin ripeästi.

Namurin ministerikokous oli ensimmäinen poliittisen tason keskustelu tulevasta rakennepolitiikasta. Keskustelua käytiin lähinnä koheesioraportin pohjalta. Komissaari Barnier korosti, että komissio haluaa kuunnella laajasti mitä painotuksia eri tahoilla on kerrottavanaan. Alue- ja

rakennepolitiikan toimintaympäristö on tänään aivan toinen kuin vuonna 1988, jolloin käynnistettiin Unionin alue- ja rakennepolitiikka vahvistamalla sille lainsäädäntö. Sisämarkkinoiden toteutuminen, yhteinen valuutta, globalisaatio, uusi teknologia ja laajentunut unioni luovat omat haasteensa tulevalle politiikalle. Puheenvuoroissa korostettiin, että Euroopan veronmaksajien varoja tulee käyttää tehokkaasti ja tukea tulee suunnata köyhimmille alueille vauraampia alueita unohtamatta. Puheenvuoroissa korostettiin osuvasti, että ”emme voi sulkea ovia uusilta jäseniltä. Olemme valmiit ottamaan uusia jäsenmaita, mutta emme maidemme köyhien alueiden kustannuksella”. Suurimpien maksajien taholta esitettiin vastaavasti kysymys: mistä rahat? Kukaan ei vielä tiedä mitä painotuksia tulevalle politiikalle asetetaan ja paljonko tuleva politiikka maksaa. Nykyinen budjettikehys on 0,45 prosenttia Unionin kansantuotteesta. Tuleva budjettikehys on vähintään samansuuruinen.

Namurin ministerikokous ei vielä tuonut uusia suuntaviivoja siihen, mihin suuntaan tulevan ratkaisun sisältöä aletaan rakentamaan. Keskustelu oli lähinnä eräänlainen ilmapun-

tari ja antoi karkean kokonaiskuvan tilanteesta. Tulevan alue- ja rakennepolitiikan konseptin muotoilu on vielä edessäpäin. Komissio julkaisee seuraavan koheesioraporttinsa vuoden 2003 lopulla tai heti vuoden 2004 alussa. Raporttiin sisältyy ehdotus tulevaksi rakennerahastouudistukseksi. Tulevasta lainsäädännöstä päätettäessä pöydän ympärillä voi jo olla 15 jäsenmaan lisäksi jopa 10 nykyistä hakijamaata.

Suomen aluepoliittisen syksyn käynnistää komissaari Barnierin vierailu maahamme 14. syyskuuta. Silloin Suomen poliittisella johdolla ja myös alueiden edustajilla on mahdollisuus kertoa mitä haluamme tulevalla alue- ja rakennepolitiikalta.

Komissio on julkistanut mielenkiintoisen raportin ”GOVERNANCE WHITE BOOK”. Komission tarkoituksena on Valkoisen Kirjan julkistamisella käydä keskustelua omien työskentelytapojen uudistamiseksi. Pyrkimyksenä on luoda demokraattisempi, läpinäkyvämpi ja laajapohjaisemman osallistumisen mahdollistava tapa valmistella eurooppalaista lainsäädäntöä. Lähtökohtana on alue- ja kuntatason ottaminen valmisteluun mukaan. Raportti tarjoaa hyvän mahdollisuuden osallistua Unionin tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Paavo Pirttimäki

EU-OHJELMIEN VIESTINTÄPÄIVÄ 5.9.2001

EU-ohjelmien viestinnän toteuttamiseen osallistuvat henkilöt kokoontuvat keskiviikkona 5.9.2001 Helsingissä (Korkeavuorenkatu 21, auditorio). Päivän aikana keskitytään hankkeiden tiedotuksen edistämiseen ja FIMOS-seurantajärjestelmän tietopalvelun kehittämiseen. Tilaisuus on tarkoitettu kaikille EU-ohjelmien ja yhteisöaloitteiden viestinnän kehittämisestä vastaaville ja siitä kiinnostuneille.

Kumpaakin teemaa pohjustetaan lyhyillä esittelyillä, minkä jälkeen sana on vapaa. Tavoitteena on antaa vilkkaan keskustelun myötä eväitä ohjelmien tiedotuksessa keskeisten välineiden kehittämiseen. FIMOS-tietopalveluun voi tutustua osoitteessa: www.intermin.fi/alue/eu/fimos.html.

Lisätietoa viestintäpäivästä voi kysyä sähköpostitse osoitteesta tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi.

Tavoiteohjelmat

Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmärahoitukselle voimakasta kysyntää

Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmat ovat käynnistyneet ripeästi ja monipuolisina. Koko ohjelmakauden 2000–2006 rahoituskehysistä oli maaliskuun 2001 loppuun mennessä sidottu rahoituspäätöksin 16 prosenttia Itä-Suomen ohjelmassa ja 18 prosenttia Pohjois-Suomen ohjelmassa. Ohjelmien toteutumista tarkasteltiin Joensuussa 13. ja 14.6.2001 pidetyissä ohjelmien seurantakomiteoiden kokouksissa.

Itä-Suomessa rahoitetaan osaamista ja yrittäjyyttä

Itä-Suomen tavoite 1-ohjelmassa rahoitusta on kohdistettu erityisesti yritystoimintaan sekä tiedepuistojen ja osaamiskeskittymien hankkeisiin. Valitut hankkeet vahvistavat tietotekniikka-, muovi-, metalli-, metsä-, matkailu- ja hyvinvointialoja.

Meneillään olevilla hankkeilla on tavoitteena saada aikaan noin 7 000 uutta pysyvää työpaikkaa ja uudistaa noin 15 000 työpaikkaa, mikä on noin kolmannes ohjelmalle asetetuista kokonaistavoitteista. Toimenpiteiden keskittäminen ja alueellisten toimijoiden yhteistyö on saanut aikaan positiivista kehitystä. Ohjelma on myös vaikuttanut työllisyyden paranemiseen ja BKT:n kasvuun.

Itä-Suomen tavoite 1-ohjelma on toteutuksessa ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Ohjelman rahoitukselle on voimakas kysyntä ja lähes kaikki rahoittajat kokevat käytettävissä olevat rahat riittämättömiksi. Niukkuutta koetaan erityisesti yritysrahoituksen osalta.

Itä-Suomessa alueellisten ja paikallisten hankkeiden ohella on meneillään ja valmistelussa useita maakuntien yhteisiä hankkeita. Osa yhteisistä hankkeista kattaa muutaman maakunnan, osaa rahoitetaan myös muista alueellisista EU-ohjelmista. Itä-Suomen 1 -ohjelmasta rahoitettavia hankkeita ovat mm: Itä-Suomen energiatoimisto, Itä-Suomen keskuskaupunkien myynti- ja markkinoin-

tihanke, Iloista Lomaa Itä-Suomessa, LAKELAND (matkailun markkinointi), BETULA (koivutuotteiden tuotekehitys ja markkinointi), TUKEVA (Ammattillisen aikuiskoulutuksen tutkimus-, kehitys- ja valmennushanke), Lyyti- löydä oma yrittäjyytesi, ELEF-Electronic Library, Itä-Suomen työkoulu, ISO – Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Esteettömään asumiseen Itä-Suomessa – aktiivisen korjaustoiminnan avulla, LUOMU-ITÄÄ, luomukotieläintuotannon koordinoiva hanke, Porsaskumppanuushanke sekä työ- ja opetushallinnon yhteisillä menetelmillä toteutettavat alueiden hankkeet.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma tukee osaamiskeskittymiä

Lapin painoaloja ovat elämystuotanto, pohjoiset olosuhteet, luonnonvarat ja hyvinvointi sekä tietoyhteiskuntahankkeet. Selvästi eniten on panostettu elämystuotantoa tukeviin hankkeisiin. Näiden osuus on kolmannes hyväksytyistä kehittämishankkeista. Tänä vuonna päätettyjä hankkeita ovat mm. Posio Design – sekä Digisafari -hankkeet.

Päätettyjä tietoyhteiskuntahankkeita ovat mm. Lapin yhteisen portaalien rakentamiseen liittyvä hanke sekä maakuntien yhteinen digitaalisen median maisteriohjelma, jossa myös Kainuu Itä-Suomen 1 -alueella on mukana.

Pohjois-Pohjanmaan painoalat ovat: yritystoiminnan edistäminen, polisten ja osaamiskeskittymien kehittäminen ja koulutus- ja tutkimustarjonnan vahvistaminen, tietoyhteiskuntastrategian toteuttaminen ja maatalouden ja maaseutuyritystoiminnan kehittäminen ja monipuolistaminen. Työllisyyden hoito otetaan huomioon kaikissa painotuksissa ja toimenpiteet kohdistetaan erityisesti nuoriin.

Pohjois-Pohjanmaalla kehitetään ympäristöyritysten liiketoimintaa ja

klusteroitumista. Osaamiskeskittymien vahvistamisessa keskitytään Multipolisverkon kehittämiseen. Kuusamon kaupungin, Oulun yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä keskitytään Koillismaan keskeisten toimialojen: luonnon, telematiikan ja matkailun yritystoiminnan edistämiseen sekä monimuotoisten oppimisympäristöjen kehittämiseen.

Keski-Suomessa ohjelman kehittämisresurssit kohdennetaan luonnonvarojen jalostaviin yritysverkostoihin niissä toimivien yritysten johdolla ja ehdoilla. Kehittämistyö on käynnissä viidellä toimialalla: puu, metalli, matkailu, kivi ja energia. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeita on toteutettu erityisesti puu- ja metallialoilla.

Keski-Pohjanmaalla Kaustisen seutukunnan liittyminen osaksi Multipolis-verkosta syventää Teknologia- ja Haitekin yhteydessä toimivien yritysten yhteyksiä yliopistotutkimus- ja oppimisympäristöön Chydenius-Instituutin kautta. Kaustisen seutukunta muodostaa yhdessä Chydenius-Instituutin sekä Kokkolassa toimivien muiden ICT-alan yrityskehittämien kanssa NET-poliksen.

Ohjelmien väliarviointi käynnistetään

Ohjelmien väliarviointi tehdään vuoden 2003 loppuun mennessä. Seurantakomiteat päättivät, että loppusyksyllä pidettäviin seuraaviin kokouksiin valmistellaan tarjouspyyntöasiakirjat, joihin perustuvat arviointitarjoukset sisäasiainministeriö pyytää vuoden 2002 alussa. Tällöin tutkimussuunnitelmat voidaan käsitellä seurantakomiteoiden kevään kokouksissa ja ensimmäiset raporttiluonnokset saadaan seurantakomiteoiden käsittelyyn keväällä 2003.

Tavoite 2 -ohjelmat käynnistyneet odotetusti

Tavoite 2 -ohjelmien seurantakomiteat pitivät kevään kokouksensa touko-kesäkuun vaihteessa; Etelä-Suomi Lahdessa ja Länsi-Suomi Porissa. Keskeisimmät asiat molemmissa kokouksissa olivat viime vuoden toimintaa kuvaavien vuosiraporttien sekä alkuvuoden edistymisraporttien käsittely. Ohjelmien toteuttaminen käynnistyi keväällä 2000 vilkkaasti, rahoitushakemuksia tuli eri viranomaisille runsaasti ja päätöksentekoprosessi eri tahoilla käynnistyi viimeistään alkusyksystä. Maaliskuun loppuun mennessä Etelä-Suomen ohjelman EU-rahoituksesta oli sidottu hankkeiden rahoittamiseen runsaat 14 % ja Länsi-Suomessa vastaavasti 12 % koko ohjelmakauden rahoituksesta. Määrät vastaavat siten ohjelmien rahoitussuunnitelmia. Siirtymäkauden alueiden ohjelmien käynnistyminen on ollut hiukan hitaampaa: Etelä-Suomessa koko ohjelmakauden EU-rahoituksesta oli maaliskuun lopussa sidottu noin 19 % ja Länsi-Suomessa vastaavasti lähes 18 %. Siirtymäkauden ohjelmien rahoitussuunnitelmien mukaan jo ensimmäisen ohjelmavuoden aikana oli tavoitteena käyttää EU-rahoituksesta kolmasosa. Tässä vaiheessa ei katsottu aiheelliseksi ryhtyä mihinkään erityisiin toimenpiteisiin, mutta tilannetta on kuitenkin syytä seurata. Ohjelmien markkamääräisesti pienet rahoituskehyykset sidotaan kuitenkin suhteellisen nopeasti jo muu-

tamalla suuremmalla hankepäätöksellä.

Kokouksissa esiteltiin myös ympäristöministeriön teettämää selvitystä ympäristönäkökulman ja -vaikutusten arvioinnin toteutumisesta ohjelmien toteutuksessa. Itse ohjelmasiikirjoissa ympäristöön liittyvät hankkeet ja indikaattorit on otettu hyvin huomioon, mutta hankeksittelyssä ympäristövaikutusten arviointiin on syytä kiinnittää huomiota. Eri tahojen sitoutumisen aste yhteistyöryhmässä sovitun arviointimalliin vaihtelee. Viranomaisten oma sitoutuminen vaikuttaa kuitenkin myös rahoitusta hakevien asenteisiin ja siksi on tärkeää kiinnittää huomiota käsittelyprosessin toimivuuteen. Lisäksi selvityksessä havaittiin ongelmalliseksi se, että seurantajärjestelmään ei syötetä läheskään aina hankkeiden ympäristöindikaattoritietoja. Tämä vaikeuttaa jatkossa ohjelmien ympäristötavoitteiden toteutumisen seuranta. Esiin tulleet ongelmat eivät ilmene samanlaisina kaikilla alueilla, mutta kaikkien maakuntien yhteistyöryhmien olisi kuitenkin hyvä varmistaa ohjelmien viralliseen päätöksentekoprosessiin kuuluvien menettelyjen toimivuus alueellaan.

Länsi-Suomen maakunnat ovat aktiivisesti käynnistäneet ylimaakunnallisten hankkeiden työstämisen ohjelma-alueella. Yhdeksi selvennystä kaipaavaksi seikaksi työssä on noussut ylimaakunnallisen hankkeen

määrittelemisen. Samoin näiden hankkeiden päätöksentekoprosessi ja hallinnoinnin kehittäminen mahdollisimman sujuvaksi on ollut länsisuomalaisen työn kohteena. Länsi-Suomen maakuntien yhdessä laatima määrittelyehdotus ylimaakunnallisen hankkeen käsitteeksi oli seurantakomiteoissa keskusteltavana ja asia jätettiin edelleen työstettäväksi ohjelmien sihteeristöille ja liittojen ohjelmavastaaville syksyn aikana.

Lisäksi molemmissa kokouksissa sovittiin työvoiman pullonkaula-alueiden seuranta- ja arviointimallin kehittämisestä, jotta jatkossa ohjelmien ESR-toimenpiteitä voidaan suunnata niille aloille, joilla ennakoituaan muodostuvan vaikeuksia koulutuksen ja työvoiman saannissa. Ohjelmien väliarvioinnin aikataulusta todettiin, että syksyn aikana valmistellaan arviointien periaatteet ja keskeiset tavoitteet. Arviointitutkimusten tekijöiden valinta ajoittuu kevääseen 2002 ja varsinainen arviointityö tapahtuu sen jälkeen vuoden 2003 loppuun mennessä. Lisäksi molemmat seurantakomiteat keskustelivat komission viime talvena julkaiseman toisen koheesioraportin pohjalta mm. EU:n tulevan laajentumisen merkityksestä Suomen alue- ja rakennepolitiikalle sekä muista ajankohtaisista aluepolitiikan kysymyksistä.

Tarja Arajärvi

Seurantakomiteaa informoitiin ympäristöministeriön teettämästä selvityksestä ”Ympäristönäkökulman huomioon ottaminen tavoite 1- ja 2-ohjelmien toteuttamisessa väliarvioinnin kannalta”. Selvityksen mukaan ympäristönäkökulma on pääsääntöisesti hyvin mukana ohjelmisissa. Jotta yhteisesti sovitut toimintamallit hankkeiden ympäristövaikutusten arvioimiseksi saataisiin toimimaan hyvin maakunnissa, seuranta-

komitea antoi sihteeristöjen tehtäväksi huolehtia, että raportti tulee kaikkien maakuntien yhteistyöryhmien käsittelyyn.

Kokouksissa kuultiin myös komission suunnitelmista käynnistää ohjelmakauden 1995–1999 tavoite 6 -ohjelman loppuarviointi. Loppuarvioinnissa tarkastellaan ohjelmarahoituksen vaikutuksia ja saavutettuja tuloksia ja asetettujen tavoitteiden toteutumista. Kiinnostuksen kohteena on mm. se, miten tavoite 6 -ohjelma on pystynyt vastaamaan alueen erityispiirteisiin, kuten pitkästä väli-

matkoista, harvasta asutuksesta ja väestön poismuutosta aiheutuviin ongelmiin. Loppuarvioinnista uskotaan saatavan eväitä 1-ohjelmien parempaan toteutukseen.

Seurantakomiteoiden kokouksissa hyväksyttiin myös ohjelmien ensimmäisen toteutusvuoden vuosiraportit, jotka hyväksynnän jälkeen toimitettiin komissiolle. Ohjelmien seurannan ohella vuosittaiset raportit palvelevat myös ohjelmien arviointitutkimuksia

Marja Taskinen

Pohjois-Suomen strategia 2010

1 Strategian uudistamistyön lähtökohtia

Sisäasiainministeriö asetti keväällä 1997 työryhmän laatimaan esityksiä Suomen pohjoisten osien kehityksen turvaamiseksi. Pohjois-Suomen alueeksi luettiin Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnat. Pohjois-Suomen strategia valmistui helmikuussa 1998 ja se luovutettiin mm. pääministeri Lipposelle.

Nyt kolmen vuoden päästä ollaan tilanteessa, jossa toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi niin globaalisti kuin paikallisestikin. Valtakunnan tasolla mitaten suomalaisilla ovat asiat kunnossa:

- korot ovat alhaalla
- inflaatio on hallinnassa
- BKT on kasvanut ja kasvaa edelleen reippaasti
- valtion velkaa lyhennetään nopeasti
- työmarkkinat ovat vakaat
- työttömyys on lähes puolittunut laman kurimuksen ajoista
- markka on vakaa ja Eurooppa on kotimarkkina-alueita
- valtion talous on reilusti ylijäämäinen jne.

Hyvinvointi ei kuitenkaan jakaudu tasaisesti. Pohjois-Suomen asema on monen kehitysindikaattorin valossa heikentynyt aivan viime vuosina. Tämä siitäkkin huolimatta, että vuosien 1995-1999 tavoite 6 -ohjelma kyettiin toteuttamaan kokonaisuudessaan ja vuosien 2000-2006 rakennerahastokausi on käynnistynyt hyvin. Polarisatiota, yhteiskunnan eriaikaista ja erisuuntaista kehitystä tapahtuu koko valtakunnan tasolla. Eriytymiskehitys on käynnissä myös Pohjois-Suomessa ja jopa maakuntien sisälläkin.

Väestökehitys

Vuoden 1998 Pohjois-Suomen strategian visio lienee edelleenkin kova ytimeltään. Sen väestömitoitus on kuitenkin reippaanlaisesti ylimitoitettu, kun tarkastellaan tuolloin laadittua väestöennustetta ja tapahtunutta kehitystä. Keskeisin viesti on, että tuolloin asetettu 750 000 asukkaan Pohjois-Suomi vuonna 2005 ei ole realistinen.

Lisäksi maakuntien väliset kehityserot jo näinkin lyhyellä tarkastelujaksolla ovat suuret. Sama näyttäytyy vielä korostuneesti seutukuntien väkiluvun suhteellisina muutoksina avain viime vuosilta. Kun esim. Oulun väkiluku on kasvanut yli 10 prosenttia niin Itä-Lapin seutukunta on menettänyt väestöään yli 11 prosenttia. Kun samaa asiaa tarkastellaan muuttoliikkeenä kunnittain, niin vision tavoite väestön keskittymisestä alueen keskuksiin, ensisijaisesti Ouluun, näyttää toteutuneen.

Muuttoliikkeen lisäksi tässä yhteydessä on tärkeää nostaa esille myös viime vuosina syntyvytydessä tapahtuneet muutokset. Koko maahan verrattuna syntyvyys on suorastaan romahtanut Pohjois-Suomessa ja peräti kuudessa seutukunnassa viimeisen kuuden vuoden aikana syntyvyys on alentunut yli 30 prosenttia.

Työttömyys ja työpaikat

Työttömyyden osalta kehitys ei sitä vastoin ole ollut yhtä ripeää. Kummallakin Pohjanmaalla työttömyys on alentunut valtakunnallisen trendin mukaisesti ja lähes valtakunnalliselle tasolle. Kainuu ja Lappi ovat kumpikin työttömyyden osalta suomalaista huippua, työttömyysaste on vuosia ollut yli 20 prosenttia.

Pohjois-Suomen strategian yhtenä keskeisenä tavoitteena on ollut työpaikkojen lisääminen. Tässä onkin onnistuttu kolme seutukuntaa lukuun ottamatta, mutta vain Pohjois-Pohjanmaan maakunta Oulun ansiosta on kyennyt valtakunnallista keskiarvoa parempaan kasvuun.

Väestöennuste

Miltä sitten näyttää väestökehitys tulevaisuudessa? Väestöennuste, joka perustuu vuosien 1996-98 muuttoliikkeenä, näyttää huolestuttavalta. Ennusteen mukaan 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä Poh-

jois-Suomen väestö vähenee 20 000 hengellä samanaikaisesti, kun 65 vuotta täyttäneiden henkilöiden määrä lisääntyy 24 000 henkilöllä. Maakunnista heikoimmat ovat Kainuu ja Lappi. Vain Pohjois-Pohjanmaa kykenee ennusteen mukaan pitämään väestöpohjansa.

2 Pohjois-Suomen strategia 2010

Pohjois-Suomen kehittämisen arvot

Pohjois-Suomen kehittämistyö perustuu yhteisille arvoille, joissa keskeistä on halu ja kyky kehittyä tunnustetuksi osaksi hyvinvoivaa Suomea. Pohjoissuomalaiseen arvomaailmaan kuuluu myös yhteistyön ja kumppaneiden arvostaminen ja huomioiminen sekä yhteisen vastuun kantaminen alueen asukkaista ja ympäristöstä.

◆ SUOMALAISUUS

- vahva kansallinen identiteetti
- elävä osa pohjoista ulottuvuutta

◆ TAHTO MENESTYÄ

- luottamus omiin kykyihin
- luova toimeliaisuus

◆ TASA-ARVO

- alueellinen kumppanuus
- pohjoisten vahvuuksien yhteensovittaminen

◆ YHTEISVASTUU

- inhimillisen ja alueellisen syrjäytymisen ehkäiseminen
- yhteisvastuu koko alueen kehitymisestä

◆ YMPÄRISTÖ

- vastuu tulevista sukupolvista
- tärkeä osa Suomi-kuvaa

Yleiset tavoitteet

Arvopohjaan tukeutuen ohjelmassa voidaan esittää myös yleiset tavoitteet. Keskeistä nk. megatavoitteissa on yritystoiminnan kehittäminen (hautomoista kiihdyttämöihin, ja kasvuhakuisuuteen panostaminen), missä onnistuminen ratkaisee muita vaikeita ongelmia, päällimmäisenä työttömyys ja kunnallistalouden vaikeudet.

Potkua yhteishankkeisiin

Uuden ohjelmakauden alussa korostettiin tarvetta suuriin ja laaja-alaisiin hankkeisiin. Taustalla on ollut ajatus, että suuret ja laaja-alueiset hankkeet ovat automaattisesti myös kaikkein vaikuttavimpia. Näin yksioikoista johtopäätöstä ei voi vetää. Hankkeen todelliseen, pitkäaikaiseen vaikuttavuuteen on useita syitä.

Käyty keskustelu on kuitenkin johtanut siihen, että hankekoot ovat selvästi suurentuneet. Maantieteellisesti laaja-alueisia hankkeita on myös saatu liikkeelle aiempaa enemmän.

Itä-Suomessa yhteishankkeet ovat lähteneet kohtalaisen hyvin liikkeelle. Valtaosa hankkeista on kaikki neljä

maakuntaa – Etelä-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo – kattavia.

Tällä hetkellä Itä-Suomessa on käynnistynyt yhteishankkeita kokonaisarvoltaan noin 15 miljoonan euron edestä. Hankkeiden keskimääräinen kesto on kolme vuotta. EU-rahaa hankkeisiin on käytetty reilu 6 miljoonaa euroa, joka on 2,3 % vastaavan ajan Itä-Suomen EU-rahoituskehuksesta. Yhteensä 17 hankkeesta kuusi on maakunnan liittojen, kuusi Itä-Suomen lääninhallituksen ja kolme maa- ja metsätalousministerion rahoittamaa hanketta. Koko laajan Järvi-Suomen alueen kattava

Lakeland-Finland matkailun markkinointi- ja tuotekehityshanke on saanut tähän mennessä EU-rahoituksensa sisäasiainministeriön kautta. Jatkossa mukaan tulevat myös kauppa- ja teollisuus- sekä maa- ja metsätalousministeriö.

Yhteistyötä tehdään Itä-Suomessa EU-rahoituksen ulkopuolelta – kansallisella rahoituksella. Esimerkkeinä ovat mm. Itä-Suomen yhteinen toimisto Brysselissä sekä tulevaisuuden maahanmuuttoa ennakoiva hanke.

Vaikka yhteishankkeiden määrä (2,3 %) EU-kehuksesta saattaa tuntua vähäiseltä, se on kuitenkin enemmän kuin viime ohjelmakaudella. Liikkeelle lähtöä voi pitää kohtuullisena, ottaen huomioon yhteishankkeiden kokoonjuoksuun liittyvät byrokratian vaikeudet. Tässä onkin hallinnolle haaste hoitaa asia kuntoon.

Ongelmana on, että tällä hetkellä hakija joutuu laittamaan yhteishankkehakemuksensa kaikille rahoittajille useaan eri maakuntaan. Alun perin kaavailtu ns. reservikäytäntö ei ole vakiintunut. Viranomaiset eivät etukäteen helposti osoita ministeriölle rahoitusreserviä tulevia mahdollisia yhteishankkeita varten.

Yksinkertaisinta olisikin muuttaa rakennerahastonormistoa siten, että maakuntien liitot, TE-keskukset, lääninhallitukset jne. voisivat osoittaa suoraan omasta kiintiöstään rahoitusta yhteishankkeisiin sille viranomaiselle ja siihen maakuntaan, jossa hankkeen päätoteuttaja on. Näin kevennettäisiin turhaa byrokratiaa hakijan näkökulmasta. Hakemus tarvitsisi jättää vain yhdelle viranomaiselle, jonka tehtävänä on hoitaa tietomuiden maakuntien vastaaville viranomaisille. Maakunnan yhteistyöryhmät voivat itse kussakin maakunnassa käsitellä yhteishankkeet ja antaa niille halutessaan puollon.

On kaikki perusteet suosia maakunnan rajat ylittäviä yhteishankkeita. Parhaimmillaan yhteishankkeet edistävät välttämätöntä rajat ylittävää asia- ja aihekohtaista yhteistyötä. Tätä tarvitaan niin klustereiden kehittämisessä, koulutuksessa kuin tulevaisuuden ennakoinnissa. Yhteishankkeilla edistetään myös välttämätöntä kuntien ja keskustusten välistä verkottumista. Tämän vuoksi on paikallaan raivata kaikki esteet yhteistyön tieltä.

*Antti Mykkänen
maakuntajohtaja
Pohjois-Savon liitto*

Kun hyväksytään arvopohjainen kehittämistyö toimintaa ohjaavien markkinavoimien sijaan toinen yleisten tavoitteiden lähestymistapa voisi lähteä pohjoissuomalaisen ihmisen hyvästä elämästä. Taustalla on mm. ajatus väestörakenteesta tapahtuvista suurista muutoksista ja hyvinvointipalveluiden rakenteiden mukauttamisesta niihin.

Visio 2010

Pohjois-Suomen visio 2010 perustuu suunnittelun arvopohjan yleisiin kehittämistavoitteisiin. Osaamisen, liiketoiminnan ja kansainvälisyyden lisäksi tunnustetaan alue- ja osaamiskeskusten verkostot. Toiminta kumpuaa omaperäisestä paikalliskulttuurista ja eurooppalaisestikin ainutlaatuisesta luonnosta. Erityistä painoa annetaan nuorten halulle elää pohjoisessa.

Pohjois-Suomi on arvokas osa Suomea ja Suomi-kuvaa.

Pohjois-Suomessa on nykyaikaiseen teollisuuteen, korkeaan osaamiseen ja jatkuvasti kehittyvään liiketoimintaan perustuva kansainvälistynyt alue- ja osaamiskeskittymien verkosto.

Korkean osaamisen ohella alue tunnetaan laadukkaasta luonnonympäristöstä, kulttuuria ar-

vostavasta ilmapiiristä ja nuoria kannustavista toimintatavoista.

Tämä luonnos poikkeaa jonkin verran vuoden 1998 strategiassa esitetystä. Ehkä merkittävin ero on yritys- ja/tai liiketoiminnan aikaisempaa voimakkaampi korostaminen mm. elämystuotantoinen. Uutta on myös hyvinvointimallin mukaanotto.

Työn organisointi ja aikataulu

Kun pohjoisten maakuntien yhteistyöelin, **Pohjois-Suomen neuvottelukunta**, päätti päivittää Pohjois-Suomen strategian, asetti kukin liitto työhön vastuuhenkilöt. Heidän tehtävänä on ollut vetää mukaan laaja toimijoiden joukko koko puolen Suomen alueelta antamaan sisältöosaamista yhteisen kehittämisnäemyksen kokoamiseksi. Alkusyksystä valmistuva Pohjois-Suomen strategia käsitellään kunkin maakunnan hallituksessa siten, että lopullinen versio voidaan hyväksyä ja julkistaa syyskuun 27.–28. päivä Kajaanissa pidettävillä Pohjois-Suomi -päivillä. Ajatuksena on myös se, että ohjelman toteutumista tullaan edistämään ja seuraamaan niin alueen maakunnallisten liittojen kuin Pohjois-Suomen neuvottelukunnankin toimesta.

*Ossi Repo
kehittämispäällikkö
Lapin liitto*

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interreg III -ohjelmat

■ Itämeren Interreg III B -ohjelma viittä vaille hyväksytty

Tätä kirjoitettaessa Itämeren Interreg III B -ohjelma oli allekirjoittamista vaille hyväksytty. Komissio ja ao. jäsenmaat pääsivät yhteisymmärryksen ohjelman sisällöstä heinäkuun puolivälissä ja komission odotettiin tekemän hyväksymispäätöksensä elokuun aikana. Itämeren ohjelma tulee näin ollen olemaan ensimmäinen hyväksytty III B -ohjelma yhteensä kolmestatoista koko EU:ssa.

Maaliskuussa komission kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen ohjelman neuvotteluryhmä laati uuden tarkistetun ohjelmaversion, joka hyväksyttiin ohjelman valmisteluryhmän (JPC) kokouksessa Malmössä 31.5.2001 ja toimitettiin komissiolle kesäkuun alussa (löytyy ohjelman kotisivulta, ks. alla). Merkittävimmät muutokset koskivat koordinaatiota PHARE- ja Tacis-ohjelmien kanssa, indikaattoreita ja määrällisiä tavoitteita, vuosittaisia rahoitustaulukoita sekä varainhallintoa. Komission toisen sisäisen kommentointikierroksen jälkeen tehtiin vielä joitakin pienempiä tarkistuksia lähinnä rahoitusta koskevaan lukuun. Kaikki tarkistukset hyväksyttiin neuvotteluryhmässä. Ohjelman painopisteitä, toimintalinjoja, rahoitusraameja ja hallintomallia ei ole muutettu komissiokäsittelyn aikana.

Rinnan ohjelman käsittelyn kanssa on jatkettu ohjelman toteuttamisvalmistelua, mm. täydennysosan laatimista, ohjelman hallintoa koskevien sopimusten valmistelua, hallinto- ja seurantakomiteoiden jäsenten nimeämistä ja kansallisten neuvoo-antavien työryhmien asettamista, sihteeristön vahvistamista, tiedotustoimien suunnittelua ja toteuttamista sekä hakemuslomakkeiden ja tukiaineiston valmistelua.

Malmö'n kokouksessa todettiin valmistelutilanne ja sovittiin jatkotoimista ja -aikatauluista. Päätettiin pi-

tää ensimmäiset ohjaus- ja seurantakomiteakokoukset 24.–25.9.2001 Rostockissa. Tarkoituksena on silloin mm. hyväksyä täydennysosa sekä päättää ensimmäisen hakemuskierroksen käynnistämisestä ja siihen liittyvistä järjestelyistä. Alustavasti on kaavailtu, että ensimmäinen hakemuskierros päättyisi lokakuun lopussa ja ensimmäiset hankepäätökset tehtäisiin ohjauskomitean seuraavassa kokouksessa 17.12.2001. Luonnokset hakulomakkeiksi ja hakuohjeiksi löytyvät jo ohjelman kotisivulta. Lokakuun lopulla (25.10.) järjestetään Riikassa potentiaalisille projektikumppaneille suunnattu laaja partenariat-tyyppinen tilaisuus (Partner Search Forum). Kyseessä on järjestyksessä toinen tämän tyyppinen tilaisuus. Ensimmäinen pidettiin 14.5.2001 Pietarissa ja se suuntautui erityisesti venäläisille toimijoille ja heidän kanssaan yhteistyötä harkitseville. Ensi vuonna tullaan järjestämään vielä pari muuta tilaisuutta.

Ohjelman hallintoa varten valmistellut jäsenmaiden väliset ja jäsenmaiden ja hallinto- ja maksuviranomaisen väliset sopimukset ovat valmiit ja voidaan allekirjoittaa ohjelman tultua hyväksytyksi. Suomi on nimenyt edustajansa ohjelman seurantakomiteaan ja ohjauskomiteaan. Seurantakomiteassa Suomea edustavat **Mårten Johansson** (varalla Ulla Blomberg) sisäasiainministeriöstä, **Ulla Koski** (varalla Pekka Kangas) ympäristöministeriöstä sekä **Kari Pakarinen** Suomen kuntaliitosta. Ohjauskomiteassa Suomea edustavat **Harry Ekestam** (varalla Petri Haapalainen) sisäasiainministeriöstä, **Risto Kärkkäinen** (varalla Terhi Trast) ympäristöministeriöstä ja **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta (varalla Johanna Viita Etelä-Suomen maakuntien liittoumasta).

Sisäasiainministeriö on myös asettanut ohjelman kansallisen neuvoo-

antavan työryhmän. Siihen kuuluu 15 jäsentä (joilla varajäsenet), joista kuusi edustaa ministeriöitä, kahdeksan alueita (liittoumia/maakuntia) ja yksi Suomen kuntaliittoa. Työryhmän puheenjohtajana toimii **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta. Työryhmän osa-aikaiseksi asiantuntija-sihteeriksi on palkattu (sisäasiainministeriön rahoituksella) kolmeksi vuodeksi **Matti Lipsanen** Hämeen liitosta. Kokouksessaan 8.6.2001 työryhmä hyväksyi työjärjestyksensä. Samana päivänä järjestettiin Helsingissä myös kansallinen informaatiotilaisuus ohjelmasta. Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran 17.9.2001. Työryhmä tulee jatkossa informoimaan ohjelmaan liittyvistä asioista mm. sähköisesti jaettavan tiedotteen kautta. Asiasta kiinnostuneet voivat kääntyä Matti Lipsasen puoleen (Matti.Lipsanen@Hameenliitto.fi).

Ohjelman yhteisessä sihteeristössä on tapahtunut joitakin muutoksia. PHARE/Tacis-neuvojaksi ei tulekaan **Renata Padeleviciute**, vaan toiseksi rankattu **Marta Plichta** Puolasta. Interreg II C -ohjelman loppuun saattamisen kanssa askaroi-va **Jukka Nikulainen** on siirtänyt työpisteensä loppuvuodeksi Rostockista Helsinkiin. Hänet tavoittaa ympäristöministeriöstä puhelinnumerosta 09-1991 9377.

Ohjelmasta ja sen toteuttamiseen liittyvistä asioista löytyy tarkempaa tietoa ohjelman kotisivulta (www.spatial.baltic.net). Ohjelmasta kiinnostuneiden potentiaalisten hankepartnereiden kannattaa kääntyä ensi töikseen Matti Lipsasen puoleen (osoite yllä).

Harry Ekestam

■ Saariston ja Merenkurkku-MittSkandia Interreg III A -ohjelmien toteuttaminen käynnistynyt

Keväällä hyväksytyjen Saariston ja Merenkurkku-MittSkandian Interreg III A -ohjelmien toteuttaminen on lähtenyt rivakasti käyntiin. Molemmissa ohjelmissa on tehty ensimmäiset hankepäätökset. Ohjelmat ovat myös jättäneet komissiolle täydennysosansa sekä vuoden 2000 vuosikertomuksensa. Niistä ei vielä ole saatu palautetta.

Merenkurkku-MittSkandian -ohjelman hallintokomitea teki ensimmäiset hankepäätökset 14.5.2001. Seuraavat päätöskokoukset ovat 24.8. ja 8.10. Ohjelmassa on jatkuva haku.

Hakulomakkeet, ohjeita ja yhteystietoja sekä paljon muuta tietoa ohjelmasta löytyy sen kotisivuilta: www.kvarken-mittskandia.nu. Saariston ohjelman hallintokomitea teki ensimmäiset hankepäätökset 15.6.2001. Seuraavat päätöskokoukset ovat 5.9. (työvaliokunta) ja 14.9. (hallintokomitea). Myös tässä ohjelmassa on jatkuva haku. Hakulomakkeet, ohjeita ja yhteystietoja sekä muuta tietoa ohjelmasta löytyy sen kotisivuilta: www.skargarden.com.

Merenkurkku-MittSkandian ohjelman seurantakomitea pitää toisen

kokouksensa 26.9.2001. Saariston ohjelman seuraavasta seurantakomiteakokouksesta ei ole vielä päätetty.

Merenkurkku-MittSkandian toteuttamista varten laadittu Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyöpöytäkirja on allekirjoitettu. Sen lisäksi laaditaan ohjelman hallinto- ja maksuviranomaisen (Västerbottenin lääninhallitus) ja Suomen välinen sopimus. Vastaavat sopimukset laaditaan myös Saariston ohjelman osalta.

Harry Ekestam

■ Muiden Interreg III -ohjelmien valmistelutilanne

Elokuun alkuun mennessä komissio on hyväksynyt yhteensä kuusi Interreg III A -ohjelmaa (Saariston ja Merenkurkku-Mittskandian -ohjelmien lisäksi neljä Saksan rajoilla olevaa ohjelmaa), ei yhtään III B -ohjelmaa eikä liioin yhtään III C -ohjelmaa. Komissiolla – ja jäsenmailla – on siis melkoinen urakka edessä syksyn aikana jotta kaikki jäljellä olevat yli kuusikymmentä ohjelmaa saataisiin hyväksytyä ennen vuodenvaihdetta. Jos ohjelman hyväksyminen siirtyy yli vuodenvaihteen, se menettää vuosien 2000 ja 2001 rahat. Suomen osalta tilanne näyttää kuitenkin suhteellisen toiveikkaalta.

Interreg III A -ohjelmat

Pohjoiskalotti/Kolarctic-ohjelman nimi on muutettu: se on nyt Interreg III A Pohjoinen (ruotsiksi ja englanniksi Interreg III A Nord). Tästä päätettiin komission kanssa 4.7.2001 Helsingissä käydyissä ohjelmaneuvoittelussa. Samassa yhteydessä päätettiin muuttaa ohjelman rakennetta siten että sillä on kolme alaohjelmaa: Pohjoiskalotti, Kolarctic ja Sápmi. Muuten neuvotteluissa oli esillä samoja asioita kuin aiemmissa III A -neuvotteluissa: ympäristö, indikaattorit, tekninen apu. Ohjelmakump-

panit pyrkivät jättämään tarkistetun ohjelman komissiolle ennen elokuun loppua. Mikäli uusia ongelmia ei nouse esille, ohjelma voitaneen hyväksyä lokakuun loppupuolella. Ohjelman ensimmäinen haku on avattu, lisätietoja esim. ohjelman kotisivuilta www.lapinliitto.fi/barents/inthaku.pdf. Sisäasiainministeriö järjesti yhdessä Lapin liiton kanssa 25.6.2001 Rovaniemellä tiedotus- ja koulutustilaisuuden ohjelman hallintokomiteoiden jäsenille ja varajäsenille ja muille ohjelman hallintoon osallistuville. Tilaisuus keräsi yli viisikymmentä osallistujaa Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Venäjältä.

Rinnan komission käsittelyn kanssa jatketaan ohjelmien muita käynnistysvalmisteluja, myös Karjalan, Kaakkois-Suomen ja Etelä-Suomen rannikkoseudun ohjelmien osalta, joiden hyväksymistä odotellaan myös komission kesälomien jälkeen syyslokakuussa. Täydennysosien ja hakulomakkeiden ja -ohjeiden laadinta on käynnissä, tarvittavien sopimusten laadinta alkaa lähiaikoina. Näitä ja muita ohjelmien hallintoon ja toteuttamiseen liittyviä asioita (rahoitus, budjetointi ym.) tullaan käsittelemään sisäasiainministeriön asettamassa Interreg-yhteysverkossa. Kesän paussin jälkeen työryhmä aloittaa syksyn työrupeaman 30.8.2001.

Harry Ekestam

Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelma

Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelman käsittely on hieman jäljessä muista ohjelmista, koska komissio ei hyväksynyt viime vuoden marraskuussa jätetyn ohjelman hallintomallia ja totesi ohjelman silloin eivastaaottokelpoiseksi. Tarkistettu ohjelmaesitys jätettiin komissiolle huhtikuussa ja komissio totesi sen vastaanottokelpoiseksi toukokuun alussa.

Komission positiopaperi valmistui elokuun alussa ja siitä neuvotellaan komission kanssa 20.8.2001. Positiopaperi ei sisällä suurempia yllätyksiä: ympäristöanalyysiä ja indikaattoreita tulee kehittää, toimintalinja- ja toimenpidekokonaisuuskuvauksia tulee lihavoittaa. Teknisen avun suuruudesta joudutaan odotetusti vääntämään kättä komission kanssa. Näillä näkymin ohjelman hyväksyminen mennee loka–marraskuulle.

Kesän aikana ohjelman sihteeristö (ks. alla) on jatkanut täydennysosan sekä hakemuslomakkeiden ja -ohjeiden valmistelua. Ohjelman valmisteluryhmä käsittelee niitä seuraavassa kokouksessaan 14.9.2001. Samassa kokouksessa on tarkoitus

päätää myös ensimmäisen hakukierroksen avaamisesta. Alustavasti on kaavailtu että hakukierros suljettaisiin lokakuun lopussa. Ohjelman yhdistetyn seuranta- ja hallintokomitean (PMC) ensimmäinen kokous on ajateltu pitää 13.-14.12.2001 Kööpenhaminassa. Kokouksessa hyväksyttäisiin täydennysosa ja tehtäisiin ensimmäiset hankepäätökset. Aikataulusta päätetään lopullisesti syyskuun kokouksessa.

Suomi on kesällä nimennyt edustajansa seuranta- ja hallintokomiteaan sekä asettanut kansallisen neuvoo-antavan työryhmän (NRAG). Suomen edustajat seuranta- ja hallintokomiteassa ovat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä (varalla Tiina Ranta-Lassila niin ikään SM:stä), **Esko Lotvonen** Lapin liitosta (Kristina Ahmas Keski-Pohjanmaan liitosta) ja **Riitta Koskinen** Etelä-Savon maakuntaliitosta (Risto Poutiainen Pohjois-Karjalan liitosta). Suomen NRAG:iin kuuluu 14 jäsentä (joilla varajäsenet), joista viisi edustaa ministeriöitä, kahdeksan alueita (maakunnan liittoja) ja yksi Suomen kuntaliittoa. Työryhmän puheenjohtajana toimii **Esko Lotvonen**.

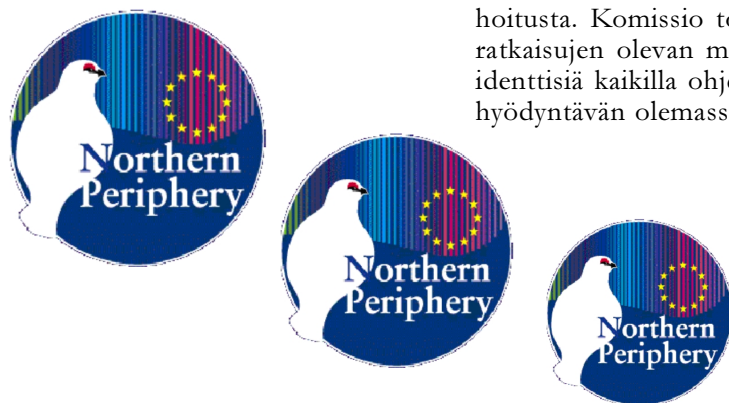
Ohjelman sihteeristö Kööpenhaminassa on kohta täysilukuinen: **Tuovi Härmä** (Programme Director) ja **Jenny Pentler** (Programme Manager) saavat syyskuussa kolmannen kollegan (Programme Assistant). Tuovin sähköpostiosoite on: tuovi.harma@npp2.net. Ohjelman kotisivuja ollaan uudistamassa ja uudet sivut

(www.northernperiphery.net)

otettaneen käyttöön syyskuussa. Siihen asti tietoa löytyy vanhoilta sivuilta

(www.scotnordic.com/northernperiphery).

Harry Ekestam

Interreg III C -ohjelmatilanne

Myös Interreg III C -ohjelmien valmistelu on lähtenyt käyntiin. Ohjelmilla tehostetaan muista EU-ohjelmista saatujen kokemusten ja hyväksitty todettujen käytäntöjen vaihtoa. C-ohjelma on alue- ja muiden julkisten viranomaisten työkalu alueiden välisen yhteistyön kehittämisessä. Ohjelmia laaditaan kaikkiaan neljä, yksi kullekin yhteistyöalueelle. Suomi kuuluu Koilliseen yhteistyöalueeseen (North East Zone). Alue on maantieteellisesti sama kuin Itämeren III B -ohjelma, lukuunottamatta Berliinin ja Brandenburgin alueita. Kaikki alueet laativat periaatteensa identtiset ohjelmat, joissa toiminta-ajat ja toimet ovat samoja. Ainoastaan ohjelmien hallintoratkaisut tulevat poikkeamaan toisistaan. Ohjelmatyön koordinoimiseksi ja ohjaamiseksi komissio järjesti keskustelutilaisuuden Brysselissä 12.7.2001.

Tilaisuutta johtivat komissiossa Interreg-asioista vastaavat **Elisabeth Helander** ja **Esben Poulsen**. Jäsenmaat olivat kaikki edustettuina. Itämeren piiristä olivat edustajat: **Agnetta Spetz** (S), **Axel Senfleben** (D), **Folker Hellmund** (G) ja **Ulla Blomberg** (FIN). **Oliver Schwab** (Institut für Stadtforschung und Strukturpolitik GmbH, Berlin) esitteli Luoteisen yhteistyöalueen ohjelmaluonnosta, joka toimii samalla muidenkin alueiden ohjelmaluonnoksena. Komissio kiinnitti huomiota joihinkin tarkistusta kaipaaviin kohtiin, kuten sihteeristön tehtäviin ja tiedotukseen. Lisäksi mm. tilintarkastuksen säätely todettiin vielä melko epäselväksi. Komissio korosti, että kaikki neljä ohjelmaa tulee jättää sisään syyskuun aikana, jotta lopullinen hyväksyntä saataisiin tämän vuoden puolella eivätkä ohjelmat menettäisi vuosien 2000 ja 2001 rahoitusta. Komissio toivoo hallintoratkaisujen olevan mahdollisimman identtisiä kaikilla ohjelma-alueilla ja hyödyntävän olemassa olevia raken-

teita. Mikäli ohjelmalle valitaan sama sihteeristö tai muuta henkilökuntaa kuin A- tai B-ohjelmalle, tulee ohjelma-asiakirjaan kirjata kustannusten jakoperiaatteet ohjelmien välillä.

Seuraava kokous Koillisen alueen ohjelmavalmistelussa on 5.9.2001 Tukholmassa. Tärkeimpinä käsiteltävinä asioina ovat todennäköisesti ohjelma-asiakirjaluonnoksen käsittely sekä sihteeristön toiminta ja sijainti. Alustavasti on keskusteltu Itämeren Interreg III B -ohjelman sihteeristön osaamisen ja toimitilojen hyödyntämisestä myös III C -ohjelman hallinnoinnissa. Komissio osallistuu pyydettäessä ohjelma-alueiden kokouksiin.

Ulla Blomberg

Interact

Komission ehdotus Interreg-ohjelmien koordinoitua ja kokemustenvaihtoa tukevasta Interact-ohjelmasta esiteltiin EAKR-komitean kokouksessa 20.3.2001 ja sitä on sen jälkeen käsitelty komission ja Itävallan laatimien paperien pohjalta useassa komiteakokouksessa, viimeksi 17.7.2001. Komission pyrkimyksenä on, että jäsenmaat (kaikki tai osa) laatisivat ohjelmaesityksen, joka hyväksyttäisiin komiteassa. Ohjelman puitteissa toteutettaisiin sitten erilaisia hankkeita jäsenmaiden, eri organisaatioiden ja komission toimesta. Hankkeet voisivat koskea tiedon- ja kokemuksenvaihtoa, neuvonta- ja tukitoimia ("help-desk"), koulustoimia, hanketiedostojen perustamista ja ylläpitämistä jne. Interact-ohjelmalla olisi myös tärkeä rooli Interreg III C toiminnan koordinoinnissa. Jäsenmaat ovat esittäneet laajasti kysymyksiä ja osittain myös kritiikkiä komission esityksiä kohtaan. Suomi on korostanut Interreg III C -ohjelmien koordinoitua toimia sekä ulkorajoja koskevia toimenpiteitä. Yleisesti on pidetty joustavaa ja vaiheittaista toteuttamista suotavana. Heinäkuun kokouksessa päätettiin perustaa Itävallan vetämä työryhmä, jonka tehtävänä on valmistella komitealle jätettävä ohjelmaehdotus. Suomea siinä edustaa **Harry Ekestam** sisäasiainministeriössä. Työryhmän on määrä kokoontua ensimmäisen kerran 12.9.2001.

Harry Ekestam

Komiteat ja kokoukset

Namurin ministerikokous

Belgia järjesti heti puheenjohtajuuskautensa alkuun 13.–14.7.2001 ministerikokouksen sekä aluepolitiikasta että aluesuunnittelusta vastaaville ministereille Namurissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi ensimmäisenä päivänä Wallonian hallituksen pääministeri **Jean-Claude Van Cauwenberghe** (aluepolitiikka) ja toisena päivänä Wallonian hallituksen aluesuunnitteluministeri **Michel Foret**.

Kokouksen ensimmäisessä päivänä käsiteltiin aluksi jäsenmaiden näkemyksiä komission tiedonantoon rakennerahastojen tavoite 1 -ohjelman tavoitteista kaudella 2000–2006. Tiedonanto oli jaettu vain muutama päivä aiemmin. Maiden yleisin kommentti oli tarve ohjelmatyön yksinkertaistamisesta ja läpinäkyvyyden lisäämisestä. Uuden kauden tavoitteisiin ei tältä osin ole päästy. Komissaari **Barnier** pahoitteli ohjelmien hyväksyntään varatun viiden kuukauden ylittymistä. Ohjelmatyöhön vaadittiin tehokkuutta, etteivät hallintokustannukset ylitä ohjelmasta saatavaa hyötyä.

Ensimmäinen kokouspäivä keskittyi pääasiassa keskustelemaan komission toisesta koheesioraportista. Haluttiin jäsenvaltioiden näkemyksiä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden politiikasta vuoden 2006 jälkeen EU:n laajentuminen huomioon ottaen. Barnier haluaa koheesio politiikkaa toteutettavan jatkossakin koko EU:n alueella. Ollaan yksimielisiä siitä, että koheesio politiikan tulee keskittyä heikoimmin kehittyneisiin alueisiin. Tavoiteohjelma 2:n tilalle halutaan yleisempi lähestymistapa. Tällöin tulevat kysymykseen tuen epäsuora suuntaaminen ja kaupunkien kehittäminen.

Maiden puheenvuoroissa korostuivat odotetusti nykyisten koheesio maiden huoli omasta asemastaan. Portugali ja Espanja kannattivat alueellisten kehityserojen tarkastelua kansallisten tarkastelujen sijaan. Itävallan mielestä on päätettävä monia

asioita, kuten aluetarkastelujen taso, ennen kuin asiassa voidaan edetä. Hollanti ja Luxemburg toivat vahvasti esille aluepolitiikan uudelleen kansallistamista. Iso-Britannia kehotti arvioimaan sitä lisäarvoa, joka saadaan, kun resursseja siirretään rikkailta mailta köyhille. Hollanti toi esille maatalouspolitiikan huomioonottamisen samanaikaisesti. Ruotsi vetosi sekä vahvan rakennepolitiikan että vahvan maatalouspolitiikan tarpeeseen. Ruotsi esitti, että jos EU:n alue ja rakennepolitiikka kohdistuu vain vähäisessä määrin EU15-maihin, valtiontukisäännöksiä on väljennettävä.

Suomi yhtyi yleisesti esitettyyn kantaan, että koheesio politiikan kohteena ovat heikoimmin kehittyneet alueet ja että pelkästään BKT-kriteerin avulla ei kyetä määrittelemään alue- ja rakenneongelmia. Suomelle on tärkeitä perifeerisen sijainnin ja harvan asutuksen huomioiminen. Uusien ja vanhojen jäsenmaiden välinen yhteistyö on tärkeitä, samoin kuin EU:n ulkorajoilla tapahtuva yhteistyö. Saksa reagoi tähän puheenvuorossaan sanoen, että kaikki nykyiset ns. perifeeriset jäsenmaat eivät tosiasiallisesti ole perifeerisiä.

Barnier totesi lopuksi, että aluepolitiikan kansallistaminen tuli esiin vähemmän kuin komissio oli odottanut. Nykyisiä koheesio maita ja 1-tu kialueita hän rauhoitti, että komissiolla ei ole pienintäkään tarkoitusta rangaista niitä.

Toisena päivänä keskusteltiin aluesuunnitteluyhteistyön jatkamisesta ja sen järjestelyistä ja tähän liittyen myöskin Tampereella vuonna 1999 hyväksytyyn ESDP:n toimeenpano-ohjelman toteutumisesta, josta Belgia oli laatinut ajankohtaisen yhteenvedon.

Ministerit pitivät epävirallisia kokouksiaan komission kanssa tärkeinä ja toivoivat niiden jatkuvan vuosittain. Tavoitteena on päästä näissä kokouksissa keskustelemaan myös eri sektoreiden kanssa (esim. liikenne,

maatalous, ympäristö ja kilpailu), mutta todettiin, että tällaiset yhteiskokoukset on valmisteltava huolellisesti. Myös Barnier piti tärkeänä, että sektoriyhteistyötä kehitetään.

Tampereen ohjelman todettiin edistyneen tyydyttävästi. Barnier piti tärkeimpinä ohjelmakohtina ESPON tutkimusohjelman toteutumista kuten muissakin Interreg-ohjelmissa tehtävää yhteistyötä. ESPON-ohjelman tehtävä on mm. selvittää laajenemisen alueellisia vaikutuksia. Yleinen näkemys oli, että Tampere-ohjelman toteuttamiseen on edelleen panostettava. Barnier sanoi ESDP:n kolmen päätavoitteen olevan taustalla kun seuraavaa Agendaa 2007 laaditaan. Hän toi esille mm. voimakkaan kaupunkikeskittymän Keski-Euroopassa ja siihen liittyvän monikeskisen kaupunkikehityksen haasteellisen tavoitteen. Kun sopiva aika tulee, Barnier lupasi tehdä ehdotuksensa kaupunkien kehittämisestä.

Barnier totesi, että seuraava koheesioraportti laaditaan 2003–2004. Alueellinen ulottuvuus on mukana tarkastelussa, koska tasapainoinen kehitys edellyttää alueellisia keinoja ja paikallisia projekteja. Tavoitteena on, että kaikki politiikat tukevat koheesiota.

Suomi ehdotti, että olisi aloitettava keskustelu ESDP-prosessin jatkosta silmällä pitäen EU:n laajentumista ja rakennepolitiikan ohjelmakautta vuodesta 2006 eteenpäin. Puheenjohtaja vetosi seuraaviin puheenjohtajamaihinkin, Espanjaan ja Tanskaan, joiden toivotaan yhteistyössä vievän asioita eteenpäin.

Ulla Blomberg

LISÄTIETOJA:

- Heli Saijets (SM), puh. 09–160 4535
- Risto Kärkkäinen (YM), puh. 09–1991 9363

Muuta

Kaupunkipolitiikkaa EU:n puitteissa

Työryhmä aluesuunnittelu- ja kaupunkiasioille EAKR-komitean alaisuuteen

'Onko komissiolla mandaattia kaupunkien kehittämisessä' tai 'EU:lla yhteistä kaupunkipolitiikkaa', on kes toteema puhuttaessa kaupunkien kehittämisestä EU:ssa. Nyt aluesuunnittelu- ja kaupunkiasioilla on oma työryhmänsä komitologisessa yhteydessä, kun EU:n aluekehitysrahaston (EAKR) hallintokomitean yhteyteen perustettiin alatyöryhmä aluesuunnittelu- ja kaupunkiasioille (Working group Spatial and urban development). Työryhmän puheenjohtajana toimii komissio, mutta komissio korostaa, että se ei ole ottanut uusia toimivaltuuksia vaan työryhmä keskustelee ja valmistelee rakennerrahastoihin ja aluepolitiikkaan kuuluvia asioita alueiden monimuotoisuuden ja kaupunkien kannalta.

Ensimmäisessä Aluesuunnittelu- ja kaupunkiasioiden kokouksessa käsiteltiin komission teettämää tutkimusta yhteisöpolitiikkojen vaikutuksesta aluekehitykseen. Tutkimuksessa tarkasteltiin maatalouspolitiikkaa, liikennepolitiikkaa ja ympäristöpolitiikkaa ja siinä arvioitiin näiden politiikkalohkojen keskinäisen koordinaation puutteesta aiheutuvia kustannuksia. Tähän tutkimukseen palataan vielä, ja muita syksyn aikana käsiteltäviä asioita ovat: komission Urban Audit-hanke, Interreg II C:n strategia, kaupunkiulottuvuus 1- ja 2-ohjelmissa, liikenteen valkoinen paperi, URBAN I ja II:n tuloksia, kokemustenvaihtoverkosto kaupunkiasioissa sekä mahdollisesti EU:n tutkimusohjelma.

Perustetun työryhmän ohella jatkaa edelleen toimintaansa EU-maiden välinen kaupunkien kehittämisen työryhmä (Urban Development Group), jonka puheenjohtajana on EU-puheenjohtajamaa. Tämä työryhmä muodostettiin Tampereen 1999 ministerikokouksen perusteella. Siinä jäsenmaata voi edustaa keskushallinnon ohella myös paikallistason edustaja. Suomesta tänä vuonna sisäministeriön ja ympäristöministeriön

ohella edustaja on ollut Jyväskylän kaupungista. 'Urban Development Group' voi ottaa käsiteltäväksi kaupunkien kehittämisasioita laajemmin kuin perustettu alakomitea, joka käsittelee rakennerrahastoihin ja yhteisön aluepolitiikkaan liittyviä asioita.

Viime kevään Ruotsin EU-puheenjohtajuuskauden kaupunkitapahtumia

Ruotsi vei keväällä 2001 kaupunkiasioita eteenpäin kahden kaupunkiseminaarin puitteissa. Ensimmäinen oli Södertäljessä toukokuussa pidetty seminaari URBAN FUTURES. Sen teemoja olivat kaupunkien kasvu, maahanmuuttajien tilanne, kaupunkien sosiaalinen rakenne, kaupunkikulttuuri, kaupunkiarkkitehtuuri ja asuminen. Seminaarissa oli runsaasti tähtiesiintyjä, kuten globalisaatiosta puhunut **Saskia Sassen**, väestökehityksestä esitelmöineet **Greame Hugo** ja **Joseph Jamie**, sosiaalisesta pääomasta **Putnam**, taloudesta **Åke Andersson** ja kaupunkipolitiikasta **Michael Parkinson**. Asioita käsiteltiin maapallonlaajuisesti. Väestönkehitys ja jälleen yltenyt maiden välinen muuttoliike vaikuttaa erityisesti maailman metropoleihin ja suuriin kaupunkiin, ja Eurooppaa laajempi näkökulma on välttämätön tarkasteltaessa ilmiöitä. **Mari Vaattovaara** ja **Matti Kortteinen** esittelivät

Helsingin alueellista erilaistumista käsittelevän tutkimuksensa.

Toinen seminaari pidettiin Norrköpingissä, myös toukokuussa. Se oli pienimuotoinen seminaari pienten ja keskisuurten kaupunkien kehittämisestä. Siellä esiteltiin mm. Suomen aluekeskusohjelma ja kerrottiin Ranskan pienempien kaupunkien verkostoitumista.

Osallisuus ja PPP Belgian EU-puheenjohtajuuskauden kaupunkiteemat

Kun Ruotsin teema EU-maiden välisessä kaupunkipoliittisessa yhteistyössä oli pienet ja keskisuuret kaupungit, niin Belgia on ottanut edistettäväksi teemoikseen kaupunkilaisten osallistumisen kaupunkien kehittämiseen ja julkinen-yksityinen kumppanuuden (public-private-partnership, PPP). Belgia järjestää molemmista aiheista erilliset seminaarit, ja nämä asiat ovat esillä EU:n kaupunkiministerien kokouksessa lokakuussa. Osallisuus-seminaari, Citizen participation and urban policy, on 8.-9.10.2001 Brysselissä.

Heli Saijets

LISÄTIETOJA:

- Heli Saijets (SM), puh. 09-160 4535

Energistä syksyä
Alue-Integraattorin lukijoille

t. toimitus

Seuraava lehti 5/2001 ilmestyy lokakuun loppupuolella.

NÄRP kokoontui Liettuassa ja isännöi rajaseutuseminaaria

Vuoden toinen NÄRP-kokous pidettiin 28.5.2001 Birstonasissa, Liettuassa. Samassa yhteydessä pidettiin myös PMN:n järjestämä ja rahoittama rajaseutuyhteistyöseminaari 28.–29.5.2001. Suomesta NÄRP-kokouksen osallistuiivat **Harry Ekeström** sisäasiainministeriöstä (puheenjohtaja) ja **Liisa Mieskylä** kauppa- ja teollisuusministeriöstä. NÄRP myönsi rahoitusta Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelman täydennysosan laadintaan (DKK 93.000), Nordregion toteuttamaan alueellisten kehittämishojelmien ympäristövaikutuskuvauksia vertailevaan tutkimukseen (DKK 300.000), Nordregion organisoimaan ”Aluepolitiikan työpaja” -nimikkeellä kulkevaan seminaarisarjaan (DKK 800.000) sekä niinkään Nordregion järjestämään SWOT-analyysijä koskevaan työseminaariin. NÄRP hyväksyi luonnoksen aluesektorin lausunnoksi ns. Viisaiden raportista sekä Länsipohjolarahaston vuosikertomuksen. NÄRP käsitteli Keskipohjolakomitean kirjettä ja päätti olla muuttamatta vuosien 2000–2003 rahoitusraameja yhteistyölle. Varoja voitaisiin kuitenkin käyttää myös muiden Interreg-ohjel-

mien kuin Interreg III A:n tukemiin. NÄRP käsitteli myös luonnosta skottilais-pohjoismaisen yhteistyön toimintaohjelmaksi ja päätti palata asiaan seuraavassa kokouksessaan (toimintaohjelman luonnos on lähetetty kommentteille Skibon seminaariin osallistuneille, ks. Alue-Integraattori 2/2001). Lopuksi NÄRP päätti käynnistää uudelleen ns. NÄRP-EU-työryhmän, jossa käsiteltäisiin pohjoismaiden kannalta erityisen kiinnostavia EU:n aluepoliittisia kysymyksiä.

Suomen kontaktihenkilöksi em. ”Aluepolitiikan työpaja” -hankkeeseen on nimetty **Risto Tienari** sisäasiainministeriöstä ja Suomen edustajaksi NÄRP-EU-ryhmään **Mårten Johansson** niinkään sisäasiainministeriöstä.

NÄRP:in seuraava kokous pidetään 6.–7.9.2001 Tukholmassa. Samassa yhteydessä järjestetään ”Aluepolitiikan työpaja” -hankkeen käynnistysseminaari. Vuoden viimeinen NÄRP-kokous on kaavailtu pidettäväksi 3.12.2001 Oulussa ja tämänvuotinen pohjoismaisten aluepolitiikkaministerien kokous 4.12.2001 Helsingissä.

Birstonasissa 28.–29.5.2001 pidetty rajaseutuyhteistyökonferenssi keräsi noin 90 osallistujaa, joista vajaa puolet pohjoismaista ja muista EU-maista ja loput Baltian maista, Puolasta, Venäjältä ja Valkovenäjältä. Puheenjohtajana toimi **Harry Ekeström**. Konferenssissa kuultiin useita kiinnostavia alustuksia kokemuksista käytännön rajaseutuyhteistyöstä sekä pohjoismaissa että muualla Itämeren alueella. Toisen kokonaisuuden muodostivat Interregin tulevaisuutta koskevat alustukset ja paneelikeskustelu, johon osallistui myös Euroopan komission edustaja. Useat Itämeren alueella toimivat muut alueelliset yhteistyöorganisaatiot ja -ohjelmat saivat puheenvuoron toisena päivänä. Lopuksi pohdittiin työryhmissä miten pohjoismaat ja kansainväliset organisaatiot voisivat tukea ja edistää alueiden välistä yhteistyötä Itämeren alueella. NÄRP tulee analysoimaan tehtyjä esityksiä ja päättämään jatkotoimista. Kokonaisuutena konferenssia voidaan pitää erittäin onnistuneena.

Harry Ekeström

MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Kaupunkiasioita OECD:n puitteissa, Helsingin seudusta tekeillä metropolikatsaus

OECD:n aluekehityskomitean (Territorial Development Policy Committee) yhteyteen perustettiin vuoden 1999 alusta kolme alatyöryhmää kolmivuotiskaudeksi, kaupunki-, maaseutu- ja tilastoasioille. Nämä työryhmät kokoontuvat harvoin, vain kerran vuodessa, mutta esimerkiksi kaupunkiasioista on syntynyt useita laajoja selvitys- ja tutkimusraportte-

ja sekä järjestetty seminaareja. TDPC:n sihteeristö esittää OECD:n päättävälle neuvostolle, että komitea ja alatyöryhmät jatkavat työtään seuraavan viisivuotiskauden ja alkaisivat kokoontua kaksi kertaa vuodessa, jotta toiminta sihteeristön ja jäsenmaiden välillä tiivistyisi.

Vuoden 2001 kokouksessa heinäkuussa keskusteltiin aluekehitysko-

miten valmistelemien (ja OECD:n neuvoston päättämien) Urban Governance – periaatteiden eteenpäin viemisestä ja jatkotyöstä. Valmistuneista raporteista esiteltiin Italian Bergamon aluekatsaus, Canberran kaupunkirenessanssitutkimus, keväällä 2000 Oslussa pidetyn seminaarin

Aluekehityslain tekninen muutos astui voimaan 1.7.2001

Eduskunta hyväksyi kesäkuussa aluekehityslain muutoksen, jonka antaa uusien Interreg-ohjelmien hallinto- ja maksuviranomaisina toimiville maakuntien liitoille toimivalta myöntää EU-tukea ja eräissä tapauksissa myös sisäasiainministeriön toimialan kautta maksettavaa vastinrahaa koko ohjelma-alueella. Lainmuutos astui voimaan 1.7. 2001. Tämä säännös koskee ohjelmakaudella 2000–2006 ensisijaisesti neljää maakunnan liittoa. Etelä-Suomen rannikkoseudun ja Viron Interreg III A -ohjelmassa hallinto- ja maksuviranomaisena toimii Varsinais-Suomen liitto, Kaakkois-Suomen Interreg III A -ohjelmassa Etelä-Karjalan liitto, Karjalan Interreg III A -ohjelmassa Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Pohjoisen Interreg III A -ohjelmassa Lapin liitto.

Lainmuutos selkeyttää myös sovellettavia tukiehtoja kun avustus yhdistellään eri rahoituslähteistä. Pääsääntöisesti sovelletaan kansallisen rahoittajan tukiehtoja koko avustuksen myöntämiseen.

Lakiin otettiin myös säännös, joka mahdollistaa Interreg-ohjelman mu-

kaisten kuntien toteuttamien infrastruktuurihankkeiden rahoittamisen pelkästään kuntien ja EAKR:n rahoituksella. Kysymykseen ei silloin voi tulla sellaiset hankkeet, joissa välitön hyöty kohdistuu yksittäisille yrityksille. Näissä kehittämishankkeissa laite- ja koneinvestointien enimmäisosuus voi olla suurempi kuin 50 prosenttia hankkeen kokonaismenoista.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallintovaliokunta esitti lakiin kaikkia EU-ohjelmia koskevaa säännöstä, jonka mukaan maakunnan liitto voi aluekehityslain sääntöjen mukaisesti myöntää EU-rahoitusta sellaiseen hankkeeseen, jossa kansallinen julkinen rahoitusosuus tulee kokonaan kunnilta. Eduskunta hyväksyi muutoksen. Näissäkin tapauksissa pätee sama laite- ja koneinvestointeja koskeva poikkeus kun Interreg-ohjelmissa. Tällaisia rahoituspäätöksiä voidaan periaatteessa tehdä jo nyt siltä osin kun vastinrahoitusta on varattu tähän tarkoitukseen.

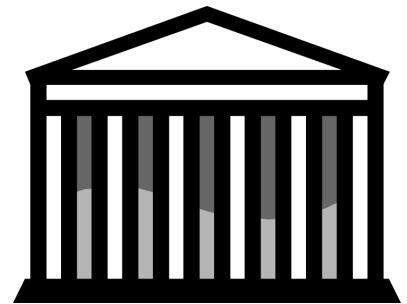
Laissa yksinkertaistetaan ns. yli-maakunnallisten hankkeiden toimeenpanoa kaikissa ohjelmissa. Yksi

maakunnan liitto voi tulevaisuudessa myöntää kaikki sisäasiainministeriön hallinnonalalta tulevat tuet yhteishankkeeseen samalla ohjelma-alueella, jos hankkeen kaikki liitot ovat tästä yksimielisiä.

Laissa täsmennetään myös takaisinperintään liittyviä ehtoja sekä innovatiivisten toimien hallintotapaa.

Uusi konsolidoitu aluekehityslaki löytyy sisäasiainministeriön kotisivulta.

Mårten Johansson

Ageing and Housing in Cities -raportti, ECMT-OECD kaupunkiliikenne -tutkimus.

Ensimmäisten metropolialuekat- sausten valmistelu on käynnissä. Työ on alkanut Helsingin, Melbournen, Kööpenhamina–Malmön ja Wienin metropolikatsauksista, lopullista varmistumista vailla on Birmingham.

Helsingin seudun metropolikatsauksen kohteena on laaja Helsingin seutu, ulottuen Porvoon, Lahden ja Hämeenlinnan seutuihin. OECD:n johdolla tehtävä katsaus on laaja yhteistyöhanke. Suomesta hanketta koordinoi sisäasiainministeriön aluekehitysosasto ja hankkeen muut osa-

puolet ja tutkimuksen rahoittajat ovat Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit, ympäristöministeriö sekä Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen maakuntaliitot. Tavoitteena on monipuolisesti selvittää laajan Helsingin seudun sisäistä kehitystä, verrata Helsingin seutua kansainvälisesti sekä arvioida Helsingin seudun roolia Suomen kannalta.

OECD:ssä on meneillään myös Kaupunkiseutujen kasvututkimus sekä alkamassa tutkimus Informaatio- ja kommunikaatioteknologiasta kaupunkiseuduilla. Suomen odotetaan osallistuvan molempiin. Näissä

tutkimuksissa riittää vastaaminen OECD:n sihteeristön valmistelemiin kysymyksiin. Sen lisäksi alkaa tutkimus kulttuurista kaupunkien kasvutekijänä. Tiedustelemme suomalais-ten kaupunkiemme halukkuutta osallistua siihen.

Heli Saijets

LISÄTIETOJA:

- Heli Saijets (SM), puh. 09–160 4535

Alueiden kilpailukyky, elinvoimaisuus, tehokkuus...

Alueellinen kehitys kiinnostaa ja siihen liittyvässä tutkimuksessa on viime aikoina koettu eräänlainen korkeasuhdanne. Eri tutkimuslaitokset ja yhteisöt tuottavat uudentyyppisiä tutkimuksia ja selvityksiä, jotka ovat varsin tasokkaita. Erityisesti on selvitetty alueiden kehitysedellytyksiä – kilpailukykyä, tehokkuutta, elinvoimaisuutta. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen selvitys alueiden kilpailukykyä painottaa alueiden osaamispotentiaalin merkitystä (ks. erillinen artikkeli, s. 16–17). Keskeisinä kilpailukykyyn tekijöinä ovat ihmellinen pääoma ja innovatiivisuus sekä alueiden saavutettavuus ja toimintojen keskittyminen.

Kilpailukykyanalyysin kuten myös muiden saman tyyppisten selvitysten tulokset ovat selkeät. Alueita verrataan toisiinsa useilla indikaattoreilla, jotka on yleensä suhteutettu koko maan tasoon. Ne kertovat, että korkeasti koulutettu työvoima ja osaaminen kuten myös kehittyvä ja tehokas tuotanto ovat keskittyneet muutamiiin kasvukeskuksiin. Alueiden kilpailukykyyn ja elinvoimaisuuden analyysit korostavat sitä käsitystä, että tulevaisuudessa alueiden kehitys on entistä enemmän riippuvaista riittävästä väestö- ja osaamispotentiaalista.

Työvoiman saatavuus heikkenee

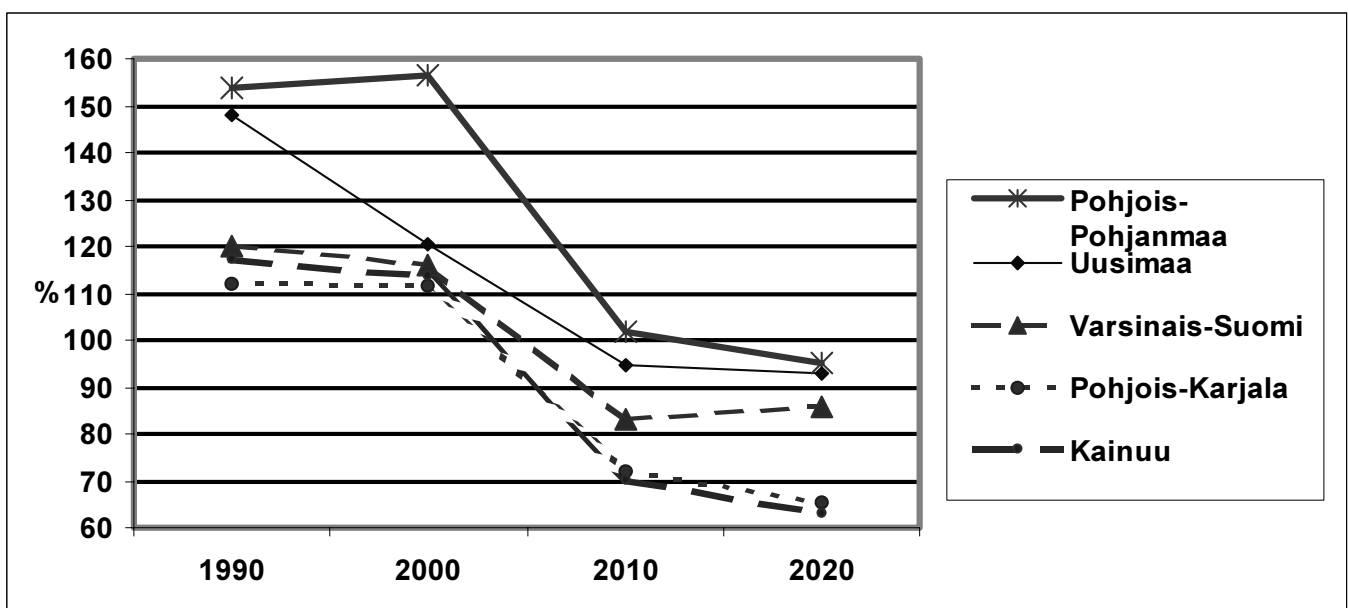
Ennusteiden mukaan väestöön ja työvoimaan liittyvät rakenteelliset ongelmat voimistuvat jo lähitulevaisuudessa riippumatta talouden suhdanteista. Jos talouden kasvu hiipuu ja työvoiman kysyntä heikkenee, ongelmat kärjistyvät erityisesti niillä alueilla, joiden kilpailukyky on heikko. Suurten ikäluokkien vanheneminen vaikuttaa jo nyt työikäisen väestön (15–64-v.) ikärakenteeseen. Työikäisestä väestöstä poistuvien 55–64-vuotiaiden määrä ylittää ensi kerran työkään tulevien 15–24-vuotiaiden määrän lähes kaikissa maakunnissa vuoteen 2005 mennessä. Vaikein tilanne on Itä-Suomen maakunnissa, joissa työkään tulevien ikäluokkien koko on vuoden 2010 jälkeen enää 60–70 prosenttia työvoimasta poistuvien ikäluokkien koosta. Kasvukeskuksissa suhde pysyy vielä positiivisena, mutta myös niissä työvoiman tarjonta heikkenee suuren poistuman vuoksi. Useilla maaseutualueilla työkään tulevien määrä jää alle puoleen työiästä poistuvien määrästä vuosi-ina 2010–2020.

Kuvio: Työikäisen väestön muutos 1990–2020, 15–24-vuotiaiden osuus ▼ 55–64-vuotiaista

Työministeriön arvioiden mukaan työvoimasta poistuu vuosina 2000–2015 lähes miljoona henkeä, mikä on liki puolet vuoden 2000 työvoimasta. Poistuma kasvaa kaikilla alueilla, mutta sen korvaaminen uudella työvoimalla on vaikeinta siellä missä työikäinen väestö on vanhinta ja nuorten työikäisten määrä vähenee muuttoliikkeen myötä. Toisaalta ikäryhmittäiset työvoimaosuudet ovat Suomessa varsin alhaisella tasolla, mikä kertoo käyttämättömien työvoimareservien olemassaolosta. Jos työvoimaosuudet nousevat lamaa edeltävälle tasolle, niin koko maan puitteissa työvoima riittää määrällisesti myös tulevaisuudessa. Ongelmana on kuitenkin se, että useimmilla alueilla työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohta toisiaan. Reservissä oleva työvoima on yleensä liian vanhaa, huonosti koulutettua ja asuu liian kaukana, eikä siten kelpaa avoimna oleviin työpaikkoihin.

Väestön väheneminen ja ikääntyminen heikentävät alueiden kilpailukykyä

Alueellisissa ennusteissa (Työvoima 2017, ETLA) on ennakoitu työllisyy-

den kasvavan ja sen myötä työttömyyden laskevan kaikissa maakunnissa, jos keskimääräinen tuotannon kasvu on 2-3 prosenttia vuodessa. Ennusteissa ei ole riittävästi painotettu tuotannon kasvulle välttämättömiä kilpailukykytekijöitä, kuten väestön rakennetta ja työvoiman laatua ja sen saatavuutta. Vähenevä ja vanheneva väestö- ja työvoimapotentiali heikentää alueiden taloudellista pohjaa ja mahdollisuuksia uudistaa elinkeinotoimintaansa. Pahimmillaan on useilla alueilla edessään kierre, jossa taloudellinen perusta on vaarassa murentua, kun yritysten ja kotitalouksien kokonaistulot ja niiden maksamat verot alkavat vähentyä. Palvelujen kysyntä ja sen myötä myös tarjonta heikkenee ja palveluja on suunnattava entistä enemmän vanhusten hoitoon. Asuntokannan ja muun infrastruktuurin vajaakäyttö aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia kunnille.

Jatkuva keskittymiskehitys ja väestön määrän liian nopea muutos aiheuttaa kaikilla alueilla ongelmia erityisesti palvelujen järjestämisessä. Keskuksissa joudutaan rakentamaan nopeassa tahdissa uusia asuinalueita, kouluja ja muita palvelulaitoksia ja maaseudulla niitä joudutaan siirtämään vajaakäyttöön tai jopa kokonaan hylkäämään. Asuntopula ja korkea hintataso hillitsee muuttamista kasvukeskuksiin ja antaa niiden kunnille mahdollisuuden jossain määrin hallita väestönkasvua ja kehittää palveluja asteittain. Muuttoliikkeen määrään ei kuitenkaan voida suoraan vaikuttaa, koska kysymys on viime kädessä kansalaisten omasta valinnasta.

Alueiden kilpailukyvyyn ja elinvoimaisuuden tarkastelu antaa tärkeää taustatietoa päättäjille ja aluepolitiikan tekijöille siitä, miten eri alueet kykenevät kehittymään ja vastaamaan kasvaviin haasteisiin globalisoituvilla markkinoilla. Tutkimusten alueille antamat pisteet eivät kuitenkaan sulje pois minkään alueen mahdollisuuksia onnistua pienemmässä mittakaavassa. Keskittymiskehityksen rinnalla syntyy myös uusia edellytyksiä lokalisaatiolle – paikalliselle erikoistumiselle, jossa alueiden erityisosaamista voidaan hyödyntää tehokkaasti.

Ilkka Mella

Elinvoimainen kaupunkiseutujen verkko tasapainottamaan aluerakennetta –

Asiantuntijat esittävät aluekeskusohjelmaan 25 aluetta

Sisäasiainministeriön asettama asiantuntijaraati on esittänyt, että aluekeskusohjelmaan valittaisiin 42 hakijan joukosta tässä vaiheessa 25 aluetta. Lisäksi seitsemältä alueelta pyydetään täydennyksiä hakemukseen 30.11.2001 mennessä, kts. takasivun kartta. Kymmenen hakijaa jätettäisiin ohjelmamenettelyn ulkopuolelle ja niille suositellaan muita kehittämismenettelyjä. Asiantuntijaraati luovutti ehdotuksensa alue- ja kuntaministeri **Martti Korhoselle** 7.8.2001. Hallituksen aluepoliittinen ministerivaliokunta (HALKE) tutustuu ehdotukseen 23.8. pidettävässä kokouksessa, minkä jälkeen valtioneuvosto tekee päätöksensä ohjelmaan valittavista alueista.

Ministeri Korhonen totesi ehdotuksen vastaanottaessaan, että hakemusten määrä osoittaa, että ohjelma on otettu alueilla hyvin vastaan. Korhosen mukaan raati on tehnyt huolellisen valmistelun ja päätyntyn monipuolista näkemystä edustavaan ehdotukseen, joka vastaa hyvin aluekeskusohjelman tavoitteita. – Aluekeskusten kehittäminen on avoin prosessi, ja nekin alueet, jotka nyt jäävät pois kutsutaan yhteistyöhön aluekeskusten kehittämisverkoston kanssa, totesi Korhonen.

Asiantuntijaraadin ohjelmaan ehdottamat alueet ovat: 1) Rovaniemen seutu, 2) Kemi-Tornio alue, 3) Koillismaa-Kuusamo ja Taivalkoski yhteistyössä Itä-Lapin kuntien kanssa, 4) Oulun seutu, 5) Raahan seutukunta, 6) Kainuu (keskuskaupunkina Kajaani), 7) Kokkolan seutukunta, 8) Pietarsaaren seutu, 9) Seinäjoen seutu, 10) Ylä-Savo (keskuskaupunkina Iisalmi), 11) Kuopion seutu, 12) Mikkelin seutu, 13) Savonlinnan seutu, 14) Etelä-Karjala (keskuskaupunkina Imatra ja Lappeenranta), 15) Joensuu seutu, 16) Kouvolan kaupunkiseutu, 17) Kotkan-Haminan seutu, 18) Etelä-Pirkanmaan seutukunta (keskuskaupunkina Valkeakoski), 19)

Lahden alue, 20) Hämeenlinnan seutu, 21) Forssan seutu, 22) Porin kaupunkiseutu, 23) Rauman seutu, 24) Turun seutu ja 25) Salon seutu.

Raadin mukaan nyt valitut alueet täyttivät ohjelman valintakriteerit ja alueiden laatimat ohjelmaehdotukset vastasivat aluekeskusohjelmalle asetettuja tavoitteita. Monilla alueilla ohjelmajärjestelmä oli toteutettu erittäin laajana yhteistyönä, ohjelmien tavoitteet olivat sisällöltään monipuolisia ja niistä oli avattu keskustelu tai toteutettu kansalaiskysely muun muassa internetissä.

Ohjelmaehdotusten arvioinnissa tarkasteltiin sekä alueiden ominaisuuksia että niiltä toimitettujen hakemusten sisällöllistä laatua. Alueiden toiminnallisen aitouden kriteereinä olivat yhtenäinen työssäkäyntialue, asema kansallisessa aluerakenteessa ja kaupunkiseutujen verkossa. Ohjelmien laadun arvioinnin kriteereinä olivat seudullisen yhteistyön toteutuminen, eri osapuolten sitoutuminen, tavoitteiden koordinointi maakuntaohjelmien, EU-ohjelmien ja muiden kansallisten kehittämissuunnitelmien tavoitteisiin, osallisuus ja sosiaalisesti kestävä kehitys.

Seitsemään hakemukseen pyydetään täydennyksiä

Ohjelmamenettelylle asetettujen kriteerien puutteellisen täyttymisen vuoksi seitsemältä alueelta pyydetään täydennyksiä ja täsmennyksiä ohjelmaehdotukseen. Alueet ovat: 1) Vaasan seutu ja Härmänmaa, 2) Jyväskylän kaupunkiseutu, 3) Jämsän seutu, 4) Varkauden talousalue, 5) Tampereen seutukunta, 6) Hyvinkään-Riihimäen talousalue ja 7) Vakka-Suomen seutukunta (keskuskaupunkina Uusikaupunki).

Ohjelmaehdotukset edellytettiin

tarkennettavaksi 30.11.2001 mennessä, minkä jälkeen ratkaistaan kyseisten alueiden mukaantulo aluekeskusohjelmamenettelyyn.

Kymmenen hakijan etsittävä alueensa kehittämiseksi muita menettelyjä

Aluekeskusohjelmaa ei pidetty tarkoituksenmukaisena ohjelmamenettelynä seuraavien alueiden kehittämistyössä: 1) Nivalan–Haapajärven, Siikalatvan ja Ylivieskan seutukunnat yhdessä, 2) Kauhajoen seutu, 3) Äänekosken, Saarijärven ja Viitasaaren seutukunnat yhdessä, 4) Lieksa-Nurmes, 5) Kiteen kaupunkiseutu, 6) Etelä-, Lounais- ja Ylä-Pirkanmaan seutukunnat yhdessä, 7) Ylä-Pirkanmaan seutukunta (keskuskaupunkina Orivesi), 8) Lounais-Pirkanmaan seutukunta (keskuskaupunkina Vammala), 9) Itä-Uusimaa (keskuskaupunkina Porvoo) ja 10) Västnyland/Länsi-Uusimaa (keskuskaupunkina Tammisaari).

Raadin mukaan nämä ohjelmaehdotukset sisälsivät sinänsä arvokkaita tavoitteita, mutta ne eivät täyttäneet ohjelmalle asetettuja kriteerejä. Kyseisten alueiden kehittämiseksi paremmin luontuvina menettelyinä pidettiin kuntien normaalia keskinäistä yhteistyötä, maakuntaohjelmia

sekä verkottumista yhteistyöhön seutukuntien tukihankkeen (SEUTU), osaamiskeskusten tai valittujen aluekeskusohjelmien kanssa.

Asiantuntijaraati esittää, että Kauhajoen seudun ohjelmahakemuksessa ”Integroituva Suupohja” esitettyä verkottumista yhteistyöhön Vaasan ja Seinäjoen kaupunkiseutujen kanssa tuetaan aluekeskusohjelman siemenrahoituksesta (verkostopilotti).

Ohjelman tavoitteet ja toteutus

Aluekeskusohjelman tavoitteena on 30–40 elinvoimaisen kaupunkiseudun muodostamaan verkostoon perustuva, nykyistä tasapainoisempi kansallinen aluerakenne. Ohjelmamenettelyn tarkoituksena on koota alueelliseen yhteistyöhön kunnat, yritykset, tutkimus- ja oppilaitokset sekä kansalaisjärjestöt. Eri toimijoihin perustuvan kumppanuuden avulla on tarkoitus vahvistaa alueiden omiin vahvuuksiin ja osaamiseen perustuva kehittämistyötä. Kysymys ei ole pelkästään elinkeinopolitiikasta, vaan alueiden taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti monipuolisesta kehittämiseksi yritysten ja asukkaiden elinvoimaisiksi toiminta- ja elinympäristöiksi.

Ohjelmakausi kestää vuoden 2006

loppuun. Vuoden 2003 loppuun mennessä valmistuu ohjelman alkuvaiheen toteutuksen arviointi, minkä perusteella voidaan tehostaa ohjelman toteutusta. Ohjelmatyötä tuetaan ns. siemenrahoituksella, johon valtion rahoitusta on vuonna 2001 käytettävissä 25 miljoonaa markkaa ja seuraavina vuosina noin 40 miljoonaa markkaa vuosittain. Lisäksi aluekeskusohjelmien toteutukseen edellytetään käytettävän kuntien omarahoitusta.

Aluekeskusohjelmien tavoitteet on edellytetty sovittaviksi yhteen maakuntastrategioiden ja EU-ohjelmien kanssa. Näin varmistetaan, että ohjelmien perusteella toteutettavat hankkeet on rahoitettavissa normaalien aluekehityksen rahoitusmuotojen avulla. Aluekeskusohjelman tuoma lisäarvo perustuu alueilla tehtävään, julkisen ja yksityisen sektorin laajaan yhteistyöhön, elinkeinon osaamisperustan vahvistamiseen oppilaitosten ja tutkimusyksiköiden vahvalla mukaantulolla sekä kaupunkiseutujen elinvoiman monipuoliseen ja laaja-alaiseen tarkasteluun.

Lisätietoja aluekeskusohjelmasta ja sen valmistelusta löytyy ohjelman uusilta nettisivuilta:

www.intermin.fi/alue/aky/aluek/

Mari Kortesoja

Seutukunnille laskettu kilpailukykyindeksi

Taloudellinen hyvinvointi ja menestys vaihtelee maan eri alueiden välillä huomattavastikin ja iso osa tästä vaihtelusta selittyy alueiden eroilla resursseissa. Pellervon taloudellisessa tutkimuslaitoksessa tehdyssä Tekesin rahoittamassa tutkimuksessa ”Alueiden kilpailukyky” on kartoitettu näitä resursseja seutukunnittain ja niiden pohjalta seutukunnille on myös laskettu kilpailukykyindeksi.

Tutkimuksessa on keskitytty tilastollisesti mitattaviin resursseihin, jotka on jaettu neljään kilpailukykyyn osa-alueeseen. Näitä ovat inhimillinen pääoma, innovatiivisuus, keskittyminen ja saavutettavuus. Kutakin osa-aluetta mittaamaan on valittu kolmesta viiteen resurssi-indikaattoria.

Yliopistoseutukunnat kilpailukykyisimmät

Resurssi-indikaattoreiden perusteella lasketun kilpailukykyindeksin mukaan kilpailukykyisimmät seutukunnat ovat Helsingin, Tampereen ja Oulun seutukunnat. Myös muille kilpailukykyisille seutukunnille on tyypillistä, että ne ovat keskeisiä kaupunkiseutuja ja niissä sijaitsee yliopisto tai korkeakoulu. Kolmen kärjen jälkeen tulevatkin Turun ja Jyväskylän seutukunnat ja yliopistoseutukunnista koko maan tason yläpuolelle sijoittuvat myös Vaasan ja Lappeenrannan seutukunnat. Yliopistoseutukuntien lisäksi myös Salon, Porvoon ja Etelä-Pirkanmaan seutukunnat omaavat erinomaisen kilpailukykyyn.

Hajautettu yliopistoverkko onkin mahdollistanut kilpailukykyisten keskusten syntyminen eri puolille maata. Vaikka Etelä-Suomen seutukunnat ovat keskimääräistä kilpailukykyisempiä, tasapainottavat yliopistoseutukunnat kuvaa kilpailukykyisten keskusten maantieteellisestä sijainnista. Kun edellä mainittujen yliopistoseutukuntien joukkoon lisätään vielä Kuopion seutukunta, joka myös omaa melko hyvän kilpailukykyyn, löytyy ympäri maata useita kilpailukykyisiä keskuksia, jotka voivat toimia laajemmankin alueen kasvuveturina.

Resurssit kasaantuneet samoille seutukunnille

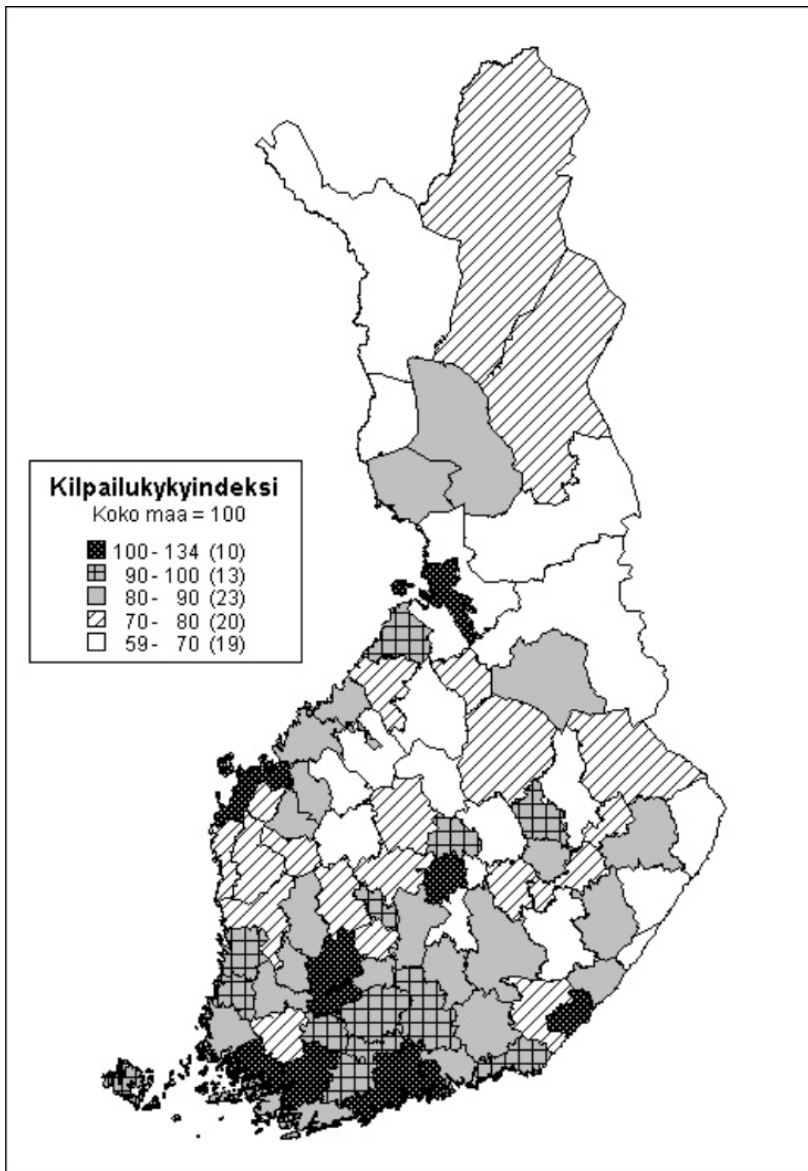
Vaikka myös hyvän kilpailukyvyyn omaavien seutukuntien välillä onkin eroja kilpailukykytekijöissä, ovat alueiden kilpailukyvyyn kannalta tärkeät ominaisuudet keskittyneet pääasiassa samoille seutukunnille. Neljälle kilpailukyvyyn osa-alueelle lasketut osa-indeksit antavat hyvin yhtenäisen kuvan kilpailukyvyllä tärkeiden resurssien jakautumisesta seutukuntien kesken. Jos seutukunta omaa hyvät resurssit jollain osa-alueella, ovat ne todennäköisesti sitä myös muilla osa-alueilla.

Kilpailukykytekijät selittävät pitkällä aikavälillä erittäin hyvin eri seutukuntien välisiä kehityseroja ja siten syntyneitä eroja vauraudessa ja taloudellisessa hyvinvoinnissa. Lisäksi myös tuotanto ja työllisyys ovat viime vuosina kasvaneet keskimääräis-

tä nopeammin hyvän kilpailukyvyyn seutukunnissa, vaikka lyhyen aikavälin yhteys onkin heikompi. Aluekehitys onkin pitkälle itseään ruokkiva. Kilpailukyvyyn kannalta suotuisat resurssit omaavat seutukunnat menestyvät keskimäärästä paremmin ja samalla kasvattavat resurssiaan edelleen. Tästä pääsäännöstä huolimatta kehityksen suunta ei ole ennalta määrätty, vaan erilaiset sattumat ja kehitysponnistukset voivat kääntää sitä.

Artikkeli perustuu tutkimukseen: **Janne Huovari, Aki Kangasharju, Aku Alanen.** Alueiden kilpailukyky. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja n:o 176. Saatavana myös verkosta: <http://www.ptt.fi/julkais/rapart/176.htm>

Janne Huovari
09-3488 8421
janne.huovari@ptt.fi

ESPON 2006 -ohjelman tilanne

Luxemburg on jättänyt jäsenmaiden puolesta yhteisen ESPON 2006 -tutkimusohjelman komissiolle 12 heinäkuuta. Jälkeenpäin ohjelma-asiakirjaan on liitetty vielä kaksi liitettä: luettelot kansallisesta tutkimuksesta vastaavista tahoista ja indikaattoreista. Komissio ilmoitti, että jokaisen jäsenmaan tulee lähettää kuukauden sisällä virallinen ilmoitus ohjelman hyväksymisestä ja osallistumisestaan ohjelmaan. Viimeisen tiedon mukaan kirjeen olivat lähettäneet pohjoismaiden ja Luxemburgin lisäksi vain Itävalta. Saatetaan joutua selvittämään, voiko komissio vastaanottaa ohjelman siitä huolimatta, että joidenkin jäsenmaiden sisäinen käsittely vie lomakauden vuoksi enemmän aikaa. Komission toivotaan hyväksyvän ohjelman marraskuun loppuun mennessä.

Epätietoisuudesta huolimatta ohjelman valmistelutyöt jatkuvat. Seuraavaksi käynnistetään koordinoituyksikön johtajan valinta, yhteistyön toimintäsääntöjen laatiminen ja ohjelman täydennysosan laatiminen. Komission laatima johtajan haakuilmoitus tulee yhteen lehteen kussakin jäsenmaassa elokuun viimeisellä viikolla. Epävirallinen seurantakomitea aloittaa asioiden käsittelyn. Alustavasti on varattu seuraavat kokouspäivät: 11.7, 26.7 ja 24.10. Virallinen seurantakomitea voi aloittaa työnsä vasta kun ohjelma on lopullisesti hyväksytty.

Ulla Blomberg

Suomalainen kaupunkiverkko yhä vahvemmin muutaman kaupunkiseudun varassa

Tutkija **Janne Antikaisen** tekemä tuore ”Kaupunkiverkkotutkimus 2001” kuvaa suomalaista kaupunkiverkkoa ja siinä tapahtuneita muutoksia 1990-luvun lopulla. Tutkimus ajantasaistaa suomalaisen kaupunkipolitiikan tarpeisiin vuonna 1998 tehtyä, lähinnä vuoden 1995 tietoihin perustunutta kaupunkiverkkotutkimusta. Molempia kaupunkiverkkotutkimuksia on hyödynnetty aluekeskusohjelman tavoitteiden asettamisessa ja ohjelmaehdotuksia valittaessa.

Tutkimuksen lähtökohtana on vastata kansallisen aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan kohdentamisen tarpeisiin. Kaupunkiseutuja on ensin tarkasteltu vahvuusluokan eli koon, keskusmerkityksen ja toiminnallisen erikoistumisen mukaan. Ns. prosenttisäännön perusteella toiminnallisesti merkittäviä kaupunkiseutuja on yhteensä 37. Näiden seutujen kehitysedellytyksiä on tarkasteltu osaamisperustaa, kulttuuripalveluja ja kansainvälistymistä kuvaavien muuttuji-

en avulla. Seudun kehityskuvan tarkastelu perustuu väestö- ja työllisyyskehitykseen vuosina 1995–99. Tutkimus on myös läpileikkaus suomalaiseen kaupunkikehitykseen 1990-luvun lopulla ja antaa aineksia tulevan kehityksen ennakkointiin ja ohjaamiseen. ▶

Kaupunkiseutujen analysoinnin perusteella tutkija Antikainen esittää seuraavanlaisen kaupunkiseututypologian:

TYOLOGIALUOKKA	JAOTTELU	SEUDUT
A. Helsingin seutu ja lähiseudut	Aa. Helsingin seutu	Helsinki
	Ab. Lähiseudut	Lohja Riihimäki Porvoo
B. Monipuoliset yliopistoseudut	Ba. Teknologiakeskukset	Tampere Turku Oulu Jyväskylä
	Bb. Muut monipuoliset	Kuopio Vaasa Joensuu
C. Alueelliset keskukset	Ca. Teolliset	Lahti Pori Kouvola
	Cb. Monialaiset	Kotka Lappeenranta Hämeenlinna Mikkeli Seinäjoki
	Cc. Julkissektorivetoiset	Rovaniemi Kajaani
	Cd. Erikoistapaukset	Cda. Kasvuhakuiset
Cdb. Muut		Savonlinna Iisalmi
D. Teolliset keskukset	D. Teolliset seudut	Rauma Kemi-Tornio Kokkola Imatra Jämsä Pietarsaari Varkaus Raahe Valkeakoski Äänekoski Uusikaupunki Tammisaari

Tutkimus osoittaa, että suomalainen kaupunkiverkko rakentuu yhä vahvemmin muutaman monipuolisen ja vahvan kaupunkiseudun varaan. Antikaisen mukaan määrällisesti tarkasteltuna kaupunkiverkon painoarvo liukuu kohti pääkaupunkiseutua. Muutokset kaupunkiverkossa eivät ole kuitenkaan olleet dramaattisia. Kaupunkiseutujen kehitys ei näytä olevan pelkäämään niiden koon mukaan määrättyä – myös keskikokoisia ja muualla kuin etelässä sijaitsevia kohtalaisen hyvin menestyviä kaupunkiseutuja löytyy. Yksittäisistä kaupungeista erityisesti Oulu on vahvistanut asemiaan kansallisessa kaupunkiverkossa, Turun asema on puolestaan heikentynyt.

Kaupunkiseutujen menestymisen edellytyksenä on tuotannollinen erikoistuminen ja seutujen erityispiirteiden kartoittaminen niin vahvuksien kuin heikkouksienkin osalta. Suomalainen kaupunkiverkko tarvitsee useita kehittyviä aloja ja vahvasti profiloituneita kaupunkiseutuja. Vuonna 2007 alueellisessa kehittämisessä tulee väistämättä eteen uudet pelisäännöt ylikansallisten resurssien ohjautuessa uudelleen. Kansallinen kaupunkiverkko onkin saatettava ennen sitä niin kilpailukykyiseksi ja kestäväksi kuin mahdollista, jotta se on valmis kiristyvään kansainväliseen kaupunkiseutujen väliseen kilpailuun.

Kaupunkiverkon kehittymistä seurataan jatkossakin muutamien vuosien välein, samalla kun seurantajärjestelmää kehitetään edelleen.

Tarja Pyöriä

LISÄTIETOJA:

- Janne Antikainen
(janne.antikainen@nordregio.se)
- Tarja Pyöriä
(tarja.pyoria@sm.intermin.fi)

Aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmän julkaisusarjassa ilmestynyttä tutkimusta voi tilata sisäasiainministeriöstä puhelimitse numerosta 09-160 4094. Julkaisun hinta on 70 mk + toimituskulut 30 mk + alv.

Emäntien asemasta ja identiteetistä on tehty tutkimus

Maaseudun nainen on monitaituri

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän naisteemaryhmä julkaisi 26.7.2001 **Maarit Sirenin** tutkimuksen **Martat & Mariat, Pienten perheviljelmien naiset**. Tutkimuksessa on haastateltu sataa alle 50-vuotiasta naista sekä heidän puolisoitaan alle 20 hehtaarin tiloilta. Viljelmät sijoittuvat Päijät-Hämeeseen, Etelä-Savoon ja Pohjois-Karjalaan.

Tutkimus on osa Euroopan unionin 4. tutkimuksen puiteohjelman rahoittamaa kansainvälistä tutkimusta, jossa on mukana Suomen lisäksi Ruotsi, Ranska, Alankomaat ja Kreikka. Kansainvälinen osio valmistuu myöhemmin tänä vuonna.

Teos on monipuolinen katsaus maatalon emäntään yhteiskunnassa: emännän osallistumiseen osuuskuntiin ja MTK:hon; siihen, miten emännät näkyvät maatalouden tilastoissa, miten emännät saavat eläkkeet, miten järjestyvät äitiys- ym. lomat ja miten kouluttautuneita emännät ovat. Näillä ulottuvuuksilla tutkitaan emännän mahdollista syrjäytymistä maataloudesta.

Suomen osiossa perehdytään myös naisen rooliin tilalla: miten puoliset jakavat tulot keskenään, miten nainen osallistuu tilan päätöksentekoon ja onko nainen puolisonsa mielestä maanviljelijä, eli miten maatalouteen integroitunut nainen on tilallaan.

Kolmas osio käsittelee sitä, miten nainen itse kokee roolinsa, ja mitkä ovat häneen ulkoapäin kohdistuvat odotukset emäntänä. Ihanne-emäntä on monitaituri, joka osallistuu kaikkiin töihin ja osaa asioita laidasta laitaan. Hän osaa peltotyöt, metsätyöt, päätöksenteon, kodinhoidon ja säilönnän!

Tutkimus osoittaa, että emännän rooli on muuttunut radikaalisti viime vuosikymmeninä. Maatalon emäntä on osa modernia yhteiskuntaa. Lähes puolet miehistä osallistuu naisen kanssa kotitöihin. Emäntä osallistuu yhteydenpitoon tilan ulkopuolella, on jäsenenä MTK:ssa, on puolisoaan paremmin kouluttautunut.

Vallitseva käytäntö on edelleen tilan siirtyminen pojalle eikä vanhemmilta tyttärelle. Nainen päätyy naimakaupan kautta miehen suvun tilalle. Näissä tapauksissa mies on todennäköisemmin perheen pääviljelijä. Tila voidaan myös omistaa yhdessä. Tilan omistussuhteet vaikuttavat osaltaan naisten integroitumiseen maatalouteen.

Kirjan viimeinen osa käsittelee tilojen tulevaisuudennäkymiä. Naiset näkevät epävarmojen olosuhteiden edessä miehiä enemmän muitakin elinkeinomahdollisuuksia kuin maanviljelyä. Naiset ovat tärkeässä roolissa jatkuvien muutosten maailmassa!

Kirjan julkaisu oli hyvin esillä valtakunnallisessa mediassa. Maaseudun naisteemaryhmän puheenjohtajaa Kaisa-Leena Lintilää haastateltiin Huomenta Suomi-ohjelmassa, TV- uutiset haastattelivat tutkija Maarit Sireniä. Maakunnalliset ja paikallislehdet raportoivat tutkimuksesta ahkerasti. Maaseutu- teema sekä naisten rooli maaseudun kehittämisessä innostivat keskustelemaan.

Maaseudun naisteemaryhmästä saa lisätietoja osoitteesta www.mmm.fi/naisteema

Martat ja Mariat -kirjaa voi tilata sähköpostitse osoitteesta anne.saari@sm.intermin.fi (à 80 mk + toimituskulut + alv). Kirja on myös myynnissä Akateemisessa kirjakaupassa.

Laura Perbeentupa

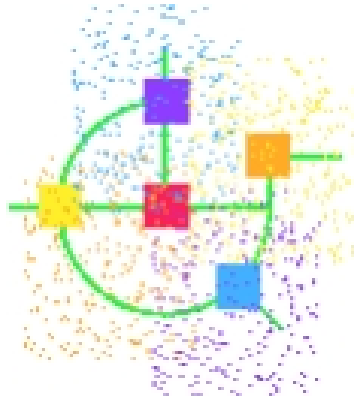
kirjoittaja on kevästä 2001 työskennellyt Maaseudun naisteemaryhmän sihteerinä

Valtioneuvoston periaatepäätöksen ja ihmisten maaseutu – kokonaisuohjelman toteutus

Kokonaisuohjelman välitön vastaanotto vuosien 2000 ja 2001 vaihteessa oli kaksijakoinen: toisille ohjelma näytti toiveiden tynnyriltä ja sen epäiltiin sisältävän poliittisten linjausten vastaisia ehdotuksia, toisille taas ohjelma oli strateginen, rehellinen ja konkreettinen maaseudun kehitystyön väline. Edelliset arviot heijastavat osittain tottumattomuutta maaseutupoliittiseen horisontaaliseen otteeseen. Mitä paremmin ihmiset ovat ohjelmaan tutustuneet, sitä selvemmin arviot ovat painottuneet jälkimmäiseen näkemykseen. Kymmenet ohjelmasta saadut lausunnot vahvistavat käsityksen.

Jonkin verran kaksijakoinen oli myös periaatepäätöksen vastaanotto. Totta onkin, että se osittain vesitti kokonaisuohjelman esityksiä, mutta toisaalta se sisälsi merkittäviä maaseutupoliittisia linjauksia, jotka tukevat maaseudun kehitystyötä. Periaatepäätöksen 26:sta päätöksestä 23 on lähestulkoon ohjelman mukaisia. Joiltakin arvioitsijoilta on myös jäänyt huomaamatta, että kokonaisuohjelman 108:sta ehdotuksesta vain kolmannes edellytti valtioneuvoston päätöksiä. Kaksi kolmasosaa ohjelmasta toteutuu tai jää toteutumatta muiden päättäjien ja toimijoiden avulla.

Periaatepäätöksessä määrättiin maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä, YTR, avustamaan työmuodoillaan päätösten toteutusta. Periaatepäätös ja maaseutuohjelma ovat yksi hallituksen kahdeksasta aluepoliittisesta toimenpiteestä. Kahta yhteistyöryhmän työtavoista käytettiin jo kokonaisuohjelman valmistelussa. Teemaryhmät laativat asiantuntijoina alansa liittyvät ehdotukset ja ministeriöiden, puolueiden ja keskeisten maaseutujärjestöjen kanssa käytiin neuvottelut ohjelmaan otettavista asioista. Ohjelman valmistuttua teemaryhmät ovat ryhtyneet ehdotustensa toteuttajiksi tai myötävaikuttajiksi ja syksyn aikana uudistetaan noin 30 neuvottelun sarja. Nyt pohditaan

päätösten ja ehdotusten toteutusta. Molemmat edellä mainitut toiminnot ovat jo käynnistyneet.

Yhtenä keinona viedä esityksiä eteenpäin YTR järjestää tiedotustilaisuuksien sarjan. Ensimmäiset tilaisuudet on järjestetty kohtuullisin tuloksin. Lausuntopyyntöillä YTR tavoitteli useiden organisaatioiden näkemyksiä tavasta, jolla ehdotuksia toteutetaan. Tavoite onnistuikin osin. Ilahduttavan monia perusteellisia lausuntoja saatiin jatkotyön pohjaksi.

Luonnollisesti yhteistyöryhmä suuntaa hankerahoitusta tavalla, jolla edistetään päätösten ja ehdotusten toteutumista. Ainoaksi rahoituksen perusteeksi tämä ei tietenkään riitä, mutta muutama ehdotus vauhdittuu myönteisin hankepäätöksin.

Päätösten ja ehdotusten toteutusta seurataan paperilla, jota jatkuvasti pidetään ajan tasalla prosessin edetessä. Aika ajoin paperi on YTR:n käsittelyssä ja se viedään myös ministeri **Korhosen** vetämään virkamiesryhmään, joka paimentaa hallituksen aluepolitiikan 8 kohdan toteutusta. Koosteella on käyttöarvoa myös informaationa eduskunnan valiokunnille tai esimerkiksi valtion tilintarkastajille ja muillekin. Toteutusprosessi kestää suunnilleen vuoden 2003 loppuun, jonka jälkeen alkaa uuden kokonaisuohjelman valmistelu, mikäli näin päätetään.

Osa päätöksistä ja ehdotuksista ovat luonteeltaan prosesseja. Siten ne

eivät muutu käytännöksi yhdellä päätöksellä, vaan edellyttävät useiden tahojen päätöksiä ja samansuuntaista toimintaa. Siksi kokonaisuohjelman toteutusaika on noin kolme vuotta. Sen jälkeen valtaosa ehdotuksista on saatu toteutetuksi osittain, kokonaan, hieman muutettuna tai jopa paremmin kuin on ehdotettu. Todennäköisesti muutama ehdotus ei saa riittävää hyväksyntää ja muutama osoittautuu alun alkaen soveltumattomaksi. Eihän ole mitään tavatonta siinä, että jokin ehdotus saattaa nopeasti paljastua ”vanhana syntyneeksi”. Nämä eivät kuitenkaan vie pohjaa ohjelmalta, sillä se ja periaatepäätös ovat jo nyt aikaansaaneet laajan ja monivaiheisen kehittämistyön. Monipuolistuvan maaseudun tarvitsema maaseutupoliittikka ei ole yhden asian liikettä.

*Eero Uusitalo maa- ja metsätalousministeriö maaseutuneuvos
YTR:n pääsihteeri*

Neljäs Euroopan unionin rajalla -symposiumi Joensuussa

Koiviston lisäksi symposiumin puhujalistalla on hyvin mielenkiintoisia henkilöitä tutkimuksen ja politiikan sektoreilta. Korkeatasoisin vieras Venäjän puolelta on Duuman jäsen **Valentina Pivnenko**, kansanedustaja Karjalan tasavallasta. Hän on työssään keskittynyt mm. Pohjoisen ulottuvuuden ja Euregio Karelian aloitteiden edistämiseen.

Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutin johtaja **Christer Pursiainen** keskittyy esityksessään kansalaisyhteiskuntaan ja uuden Venäjän syntyyn sekä kuvaan kansalaisesta venäläisessä traditiossa. Kansalaisyhteiskunnan perinteistä Euroopassa puhuvat mm. professori **Henrik Stenius** Renvall-instituutista kommentaattorinaan dosentti **Ilkka Liikanen** Joensuun yliopistosta.

Ohjelmaan mahtuu mielenkiintoisia katsauksia myös kansalaisyhteiskunnan nykytilanteista Suomessa, Venäjällä ja Virossa. Puhujana on mm. vieraileva tutkija **Pekka Haavisto** ulkopoliittisesta instituutista.

■ Teoriasta käytännön järjestötyöhön lukuisin esimerkein

Työryhmissä keskustelua viritetään ja käydään ydinturvallisuudesta ja ympäristöaktivistien roolista lähialueilla (esimerkkinä Sosnovyi Bor), suomalaisten avustustoiminnan lähtökohdista lähialueilla, terveys- ja sosiaalialan yhteistyöstä ja kulttuurisektorin mahdollisuuksista kansalaisjär-

**Joensuun yliopiston
Itäinnova ja Karjalan
tutkimuslaitos järjestävät
20.-22.9.2001 neljännen
Euroopan unionin rajalla
-symposiumin. Tänä
vuonna aiheena on
Euroopassa ajankohtainen
keskustelu
kansalaisjärjestöjen ja
kansalaisyhteiskunnan
merkityksestä ja
tulevaisuudesta erityisesti
raja- ja lähialueillamme.
Pääalustajana tulee
esiintymään presidentti
Mauno Koivisto. Hän
tarkastelee esityksessään
pohjoista ulottuvuutta idän
ja lännen välisessä
yhteistyössä erityisesti
idänsuhteidemme historian
vaiheissa.**

jestöjen välillä (esimerkkinä mm. urheilu ja populaarikulttuuri).

■ Vähemmistöjen vaikutusmahdollisuudet kansalaistoiminnassa esillä Kolilla

Symposiumin toinen päivä järjestetään Kolilla. Siellä keskustelun aiheena ovat erityisesti kysymykset, jotka liittyvät vähemmistöjen mahdollisuuksiin kansalaistoiminnassa monikulttuurisessa ympäristössä.

■ Kansalaisjärjestöjen rahoitus ja tulevaisuus EU:ssa

Raha sanelee ehtoja myös kansalaisjärjestöjen yhteistyölle. Siksi symposiumissa tuodaan esille myös rahoitusmahdollisuuksia järjestöille esittelemällä mm. ulkoministeriön ja Interreg-ohjelman tuomat rahoitusmahdollisuudet.

Tulevaisuutta tarkastelevat symposiumin päätöspuheenvuoroissa Suomi-Venäjä-seuran johtaja **Merja Hannus** sekä Euregio Karelian vaikuttajana tunnettu Pohjois-Karjalan entinen maakuntajohtaja **Tarja Cronberg**.

■ Kolmantena päivänä retkeillään

Symposiumin kolmas päivä tarjoaa mahdollisuuden retkiin Sortavalaan, Valamon ja Lintulan luostareihin tai Ilomantsiin EU:n itäisimpään pisteeseen.

Lisätietoja sisällöstä:

Koulutuspäällikkö Kaisa Väyrynen, puh. 013-251 4542, 050-3011 525

Lisätietoja järjestelyistä:

Karelia Congresses, kongressisihteeri Heli Reijonen, puh. 013-251 4555, 050-528 9633

WWW: <http://tkk.joensuu.fi/itainnova/index.html>

SVENSK RESUMÉ

■ Nyheter från Bryssel

Belgiens ordförandeperiod inleddes med att ministrarna med ansvar för regionalpolitik möttes i Namur 13.7–14.7.2001. Den nuvarande programperioden utvärderades, varvid programprocessen kritiserades rätt skarpt. Vidare diskuterades regionalpolitiken efter 2006 för första gången på politisk nivå. Diskussionen resulterade inte i några nya riktlinjer utan gav närmast en sammanfattning av nuläget. Kommissionens nästa kohesionsrapport, som utkommer i årsskiftet 2003–2004, kommer att innehålla ett förslag till strukturfondsreform. Andra nyheter är att kommissarie Barnier besöker Finland 14.9 samt att kommissionen kommit ut med den intressanta rapporten "Governance White Book".

Paavo Pirttimäki

■ Stor efterfrågan på mål 1-finansiering i Östra och Norra Finland

Övervakningskommittéerna för Östra och Norra Finlands mål 1-program, som möttes i Joensuu i juni, konstaterade att programmen kommit igång snabbt. I slutet av mars hade 16 % av programperiodens finansiering bundits i Östra Finland och 18 % i Norra Finland. En mellanutvärdering av programmen utförs före slutet av 2003.

Marja Taskinen

■ Mål 2-programmen fortskrider planenligt

Mål 2-programmens övervakningskommittéer möttes i månadsskiftet maj-juni. Årsrapporterna för 2000 samt programmets genomförande under början av 2001 behandlades. I slutet av mars hade 14 % av programperiodens finansiering bundits i Södra Finland och 12 % i

Västra Finland. Detta är i enlighet med programmets finansieringsplaner. En mellanutvärdering av programmen utförs före slutet av 2003.

Tarja Arajärvi

■ Norra Finlands strategi 2010

På grund av betydande förändringar i regionens verksamhetsmiljö, bland annat en större befolkningsminskning än väntat, håller Norra Finlands strategi från år 1998 på att omarbetas. Den förnyade strategin behandlas i landskapens styrelser under början av hösten och offentliggörs på Norra Finland-dagarna i Kajana 27–28.9.2001. Både Norra Finlands delegation och landskapsförbunden i regionen är med och arbetar för programmets genomförande.

Ossi Repo

■ Mera fart på samprojekten

I början av den nya programperioden underströks behovet av större projekt. Den därpå följande diskussionen har lett till att projekten vuxit i storlek och att fler geografiskt omfattande projekt startats. Detta innebär också fler samprojekt över landskapsgränserna, vilket är önskvärt av flera skäl. Men än så länge bromsas dylika projekt upp av det komplicerade ansökningsförfarandet. Det är skäl att snart möjligt åtgärda detta hinder för samarbetet över landskapsgränserna.

Antti Mykkänen

■ Interreg III B Östersjön nära godkännande

Interreg III B-programmet Östersjön väntas få grönt ljus av

kommissionen i augusti och blir därmed EU:s första godkända III B-program. Parallellt med programmets behandling har förberedelserna för dess genomförande fortsatt; dess styrgrupp och övervakningskommitté möts för första gången 24–25.9.2001. Finland har utnämnt sina representanter till dessa organ och IM har tillsatt programmets nationella rådgivande arbetsgrupp. Mer info finns på programmets hemsidor (www.spatial.baltic.net).

Harry Ekestam

■ Genomförandet av III A-programmen har börjat

Genomförandet av Interreg III A-programmen Skärgården och Kvarken-MittSkandia har börjat. Kvarken-MittSkandiaprojektets beslutsgrupp fattade sina första projektbeslut 14.5.2001 och Skärgårdens beslutsgrupp 15.6.2001. Mer info om programmen finns på www.kvarken-mittskandia.nu respektive www.skargarden.com.

Harry Ekestam

■ Beredningen av övriga Interreg III-program

Kommissionen och medlemsländerna får jobba hårt ifall alla 60 återstående program ska hinna godkännas före årsskiftet. Men för Finlands del ser det rätt ljust ut. III A-programmet Nordkalott/Kolarctic har döpts om till Nord och torde godkännas i slutet av oktober. III B-programmet Nordisk Periferi torde kunna godkännas i oktober-november; programmet får snart nya hemsidor. Den kring Interact-programmet tillsatta arbetsgruppen samlas första gången 12.9.2001.

Harry Ekestam

■ **Ministermötet i Namur**

Under ministermötet i Namur gav medlemsländerna först sin syn på kommissionens info om målen för mål 1-programmen 2000–2006. Framför allt efterlystes smidigare, effektivare och mer transparent programarbete. När kommissionens andra kohesionsrapport diskuterades var deltagarländerna eniga om att kohesionspolitikens tyngdpunkt ska ligga på mindre utvecklade regioner; samtidigt som de uttryckte oro för sin egen framtida position. Slutligen behandlades det fortsatta regionalplaneringssamarbetet och arrangemangen kring detta, inklusive genomförandet av det i Tammerfors 1999 godkända ESDP-programmet som fortskrider tillfredsställande.

Ulla Blomberg

■ **NÄRP samlades i Litauen, var värd för gränsområdesseminarium**

Årets andra NÄRP-möte hölls 28.5.2001 i Birstonas i Litauen. I anslutning till mötet hölls ett lyckat PMN-finansierat seminarium om gränsområdesarbete. Seminariet samlade cirka 90 deltagare. Nästa NÄRP-möte blir 6-7.9.2001 i Stockholm.

Harry Ekestam

■ **Tekniska ändringar i regionalutvecklingslagen**

Regionalutvecklingslagen har ändrats från och med 1.7.2001. Bland annat har de landskapsförbund som fungerar som förvaltnings- och utanordningsmyndighet för nya Interregprogram fått behörighet att bevilja EU-stöd. Den nya konsoliderade lagen finns på IM:s hemsidor.

Mårten Johansson

■ **Regionernas konkurrenskraft, livskraft, effektivitet...**

Det har forskats mycket i regional utveckling på sista tiden. Särskilt intresse har riktats mot regionala utvecklingsförutsättningar såsom konkurrenskraft, livskraft och effektivitet. En ny undersökning från PTT betonar vikten av regionernas kunnandepotential. I takt med att tillgången på arbetskraft minskar och befolkningens stigande ålder påverkar konkurrenskraften blir humankapitalet allt viktigare.

Ilkka Mella

■ **Programmet för regioncentra: 25 regioner föreslås komma med**

Juryn för programmet för regioncentra har föreslagit att 25 av de 42 ansökande regionerna ska få delta i programmet. Dessutom har 7 regioner ombetts komplettera sina ansökningar. För de resterande 10 rekommenderas andra ansökningsförfaranden. Programmet syftar till att skapa en balanserad nationell regionstruktur kring ett nätverk av 30–40 livskraftiga stadsregioner. Regeringens regionalpolitiska ministerutskott bekantar sig med förslaget 23.8.2001, varefter statsrådet fattar det slutliga beslutet. Men info om programmet finns på dess nya hemsidor (www.intermin.fi/alue/aky/aluek).

Mari Kortesoja

■ **Konkurrenskraftsindex för ekonomiska regioner**

PTT har kartlagt regionala resursskillnader på de ekonomiska regionernas nivå och på denna bas gjort upp ett konkurrenskraftsindex för dem. Undersökningen visar bland annat att de ekonomiska regioner där det finns universitet är de mest konkurrenskraftiga. Undersökningen finns tillgänglig på Internet (www.ptt.fi/julkais/rapart/176.htm).

Janne Huovari

■ **Stadsnätverket allt mer beroende av en handfull städer**

Undersökningen ”Kaupunkiverkkotutkimus 2001” beskriver det finländska stadsnätverket och dess utveckling under slutet av 1990-talet. Resultaten tyder på att stadsnätverket blivit allt mer beroende av en handfull mångsidiga och starka städer samt att nätverkets kvantitativa tyngdpunkt skiftat mot huvudstadsregionen.

Tarja Pyöriä

■ **Landsbygdens husmödrar har mångsidigt kunnande**

En ny undersökning om landsbygdens husmödrar ger en inblick i husmödrarnas roll både i samhället, på gården och i deras egna ögon. Resultaten visar att husmodersrollen förändrats radikalt under de senaste decennierna och att husmödrarna idag spelar en viktig roll i att handskas med de snabba förändringarna inom småbruket.

Laura Perheentupa

■ **Statsrådets landsbygdspolitiska principbeslut och En landsbygd för människors helhetsprogrammet**

Den första responsen på helhetsprogrammet En landsbygd för människor var något kluven. Men programmet uppskattas mer ju bättre folk bekantar sig med det, och tillsammans med statsrådets principbeslut har det redan gett upphov till ett omfattande och mångfacetterat utvecklingsarbete. Programmets genomförande pågår ungefär till slutet av år 2003.

Eero Uusitalo

ALUEKESKUSOHJELMA

Aluekeskusohjelmaan
valittavaksi esitetyt
hakemukset

Täydennettävät
ohjelmaehdotukset

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/alue/alueintegraattori/index.html>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön aluekehitysosasto • **Toimituskunta:** Tiedotustiimi • **Vastaava toimittaja:** Tiina Ranta-Lassila, puh. (09) 160 88962, fax (09) 160 88957, e-mail: tiina.ranta-lassila@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 4532, fax (09) 160 4655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo